

COMMISSION SPECIALE
RELATIVE AU TRAITEMENT
D'ABUS SEXUELS ET DE FAITS
DE PEDOPHILIE DANS UNE
RELATION D'AUTORITE, EN
PARTICULIER AU SEIN DE
L'ÉGLISE

du

MERCREDI 01 DECEMBRE 2010

Après-midi

BIJZONDERE COMMISSIE
BETREFFENDE DE
BEHANDELING VAN SEKSUEEL
MISBRUIK EN FEITEN VAN
PEDOFILIE BINNEN EEN
GEZAGSRELATIE,
INZONDERHEID BINNEN DE KERK

van

WOENSDAG 01 DECEMBER 2010

Namiddag

La séance est ouverte à 16.45 heures et présidée par Mme Karine Lalieux.

De vergadering wordt geopend om 16.45 uur en voorgezeten door mevrouw Karine Lalieux.

Audition de professeur Peter Adriaenssens, ancien président de la commission de traitement des plaintes pour abus sexuels dans le cadre d'une relation pastorale.

Hoorzitting met professor dr. Peter Adriaenssens, voormalig voorzitter van de commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie.

Prof. Peter Adriaenssens: Dames en heren, als inleiding wil ik u even het materiaal laten zien op basis waarvan de werking van onze commissie aangepast werd. Zoals ik eerder al zei, werd mij begin 2010 door Monseigneur Harpigny, als referendaris van de bisschoppen, gevraagd te kijken wat de beste methodiek van de commissie zou zijn anno 2010.

Ik wil u dat even tonen omdat er in de jaren 2000-2010 een enorme ontwikkeling geweest is in de kennis over trauma's en in de kennis over de invloed van seksueel misbruik op de ontwikkeling van kinderen, en in de kennis over de achtergrondproblematiek van daders. Naar mijn gevoel was het een terechte vraag na te gaan in welke mate onze methodiek moest worden aangepast.

U zal er in deze ruimte waarschijnlijk niet mee vertrouwd zijn om even naar de binnenkant van de hersenen te kijken. Wat u links ziet is een zenuwcel en iedereen wordt daarmee geboren in

de hersenen. Hoe meer je met een kind speelt en leuke dingen doet en praat, hoe meer die zenuwcel vertakkingen maakt. Dat zijn die dunne takjes die je hier ziet, en u ziet onmiddellijk, hier aan de rechterkant, hoe diezelfde zenuwcel groeit als dat kind leeft in een stressvolle omgeving. Met een stressvolle omgeving wordt hier pathologische stress, chronische stress bedoeld.

U kan zich inbeelden dat seksueel misbruik hiervan een prototype situatie is. De hersenen van het kind leven in een toxische dosis van stresshormoon en dat tast de kwaliteit van de ontwikkeling aan. Hier zie je wat er zich normaal gezien van bij de geboorte zou moeten ontwikkelen. Die vertakkingen grijpen progressief naar elkaar en dan krijg je de ontwikkeling van wat we een neurale netwerk noemen. Hoe sterker dat netwerk is, hoe sterker uw hersenen functioneren.

Maar wat wij in de voorbije tien jaar geleerd hebben, is dat bij kinderen die onder hoge stress leven – eens zij misbruik meemaken – de ontwikkeling zich kan omdraaien in de omgekeerde richting en dat er zich terug een afbouw vertoont. Wij weten vandaag dat de geheugenproblemen van slachtoffers, de moeilijkheden om exacte gegevens te onthouden over wat er gebeurd is, niet louter psychologisch zijn, maar dat die ook een harde basis hebben. De dader heeft ook de kracht van hun ontwikkeling aangetast.

U ziet hier een extreem voorbeeld – een doorsnede van hersenen – waar u onmiddellijk zal zien dat aan de linkerkant het weefsel veel witter, veel steviger is en dat rechtse – waar het lichtgrijs is – is sponsig weefsel. Dat zijn hersenen die lang in trauma geleefd hebben. Dat heeft minder sterke

netwerken gemaakt. U ziet ook aan de buitenkant dat deze spatie veel groter is. Dat is omdat het stresshormoon, dat rond deze hersenen gaat, de buitenkant – de cellen van de buitenste laag van de hersenen – aantast. Dat zijn onze slimme hersenen. Ook daar krijgen we dus een aantasting van de capaciteit van die persoon.

Hier zie je onderzoek hoe de hippocampus – dat is een structuur in de hersenen – onder invloed van dat hormoon weefsel verliest en tot 30% kleiner is dan bij iemand die die dingen niet meemaakt. Hoe moet je dat in de praktijk zien? De hippocampus is een structuur in de hersenen die het antwoord stockeert op de vragen waar en wanneer. Laat dat nu cruciale vragen zijn in ieder gerechtelijk onderzoek. Waar is dat gebeurd? Wanneer is dat precies gebeurd? Hoe vaak is dat gebeurd? Net die structuren, die daarin een hulp moeten zijn, worden getroffen. Bij kinderen zijn hersenen in ontwikkeling. Een kind wordt geboren met een halve kilo hersenen. Dat moet ontwikkelen naar 1,2 kilo. Die structuren zijn veel minder kwetsbaar eens ze volwassen zijn. Als er dan feiten gebeuren dan tasten zij niet meer die materie in ontwikkeling aan.

Het wijst toch op de bijzondere ernst. Dit is een ander element dat zich in die hersenontwikkeling voordoet en dit is het stuk dat wij de laatste jaren het beste kennen uit onderzoek. De rode plek is hier wat uitvergroet.

Het gaat over de amygdala, het alarmcentrum dat wij in de hersenen hebben zoals kat en hond. Als het hier ineens begint te ruiken naar rook van vuur, dan zult u niet meer geïnteresseerd zijn in wat ik zeg. U begint rond te kijken, u begint te snuiven, u begint elkaar aan te spreken: moeten we hier niet buiten? Het is dat centrum dat opgejaagd wordt en dat onmiddellijk aan de rest van uw hersenen zegt: alarm, er is hier gevaar.

Welnu, door als kind blootgesteld te worden aan seksueel misbruik, zelfs al is dat een paar keer gebeurd en daarna niet meer, leeft het kind in een situatie waarin het niet meer weet wanneer een volwassene veilig is en wanneer niet. Voortdurend moet het proberen in te schatten: loop ik hier risico of niet? Dat centrum in de hersenen wordt dan overprikkeld: het wordt te actief. We spreken over een angstnetwerk, waardoor dergelijke slachtoffers allerlei fouten beginnen maken. Een heleboel zaken die zij gewoon zijn, beginnen zij te bekijken als bedreigend. Een deur die slaat, daarvan schrikken ze veel harder dan een ander. Handen die geen enkele bedoeling hebben om iets kwaads te doen, worden ineens als

bedreigend ervaren. Een persoon die ze op afstand zien, daarvan zijn ze overtuigd de dader te hebben teruggezien, terwijl het eigenlijk iemand was die er op leek.

Het is eigenlijk die onderbouw die beter uitlegt waarom ook heel wat van de slachtoffers problemen hebben. Een belangrijke groep van mensen die wij gezien hebben – van de honderden mensen die zich tot de commissie hebben gewend –, valt onder de somatization disorder. Dat wil zeggen hoofdpijn, buikpijn, rugklachten: het lijf lijdt. Progressief komt men eigenlijk tot deze sequens: het meemaken van misbruik geeft een verstoring van uw normale ontwikkeling. Dat gaat zich aan de buitenkant vertalen door cognitieve beperking en leerproblemen. Opvallend was hoeveel slachtoffers verteld hebben dat ze onder hun niveau gestudeerd hebben. Het was net dat studiemilieu dat ook het misbruik inhield, waardoor dat concentratie- en aandachtsproblemen gaf, sociale en emotionele problemen. Voornoemde problemen hebben een invloed op welzijn en gezondheid in latere jaren.

Het voorgaande is de reden waarom wij sinds 2005 spreken van en onderzoek doen naar wat een Developmental Trauma Disorder wordt genoemd. Met andere woorden, steeds meer wordt duidelijk dat de langetermijneffecten van dergelijke ervaringen als een soort ontwikkelingsstoornis moeten worden beschouwd. De betrokken kinderen worden adolescenten en volwassenen die gevolgen meelepen.

Hun ontwikkelingstraject moet dus worden bekeken. Voornoemd traject is heel belangrijk in de discussie over de vraag wat met de slachtoffers moet worden gedaan. Wij zijn ter zake een materiaal aan het vinden dat uitlegt waarom heel wat slachtoffers, eens zij over het misbruik beginnen te praten, een progressieve verschuiving maken. In het begin zijn zij heel angstig en willen zij slechts met één vertrouwenspersoon praten. Eens de gesprekken goed lopen, kunnen zij stelselmatig ook met anderen over de feiten praten. In het begin willen zij misschien enkel met hulpverleners praten, maar na progressie willen zij ook naar justitie stappen.

Er ontstaan dus dergelijke trajecten, waarmee ik u evenwel niet zal vervelen. Niettemin merkt u dat het aan de linkerkant goed afloopt. Dat wil zeggen dat, ondanks de traumatische ervaring en de aantasting van weerbaarheid en kwetsbaarheid, het verhaal uiteindelijk dankzij een dragende, steunende omgeving en de eigen capaciteiten van

het kind goed kan aflopen, maar ook dat het, anderzijds, de rechterkant kan uitgaan, waarbij het slachtoffer op langere termijn problemen krijgt.

Wil een en ander nu betekenen dat slachtoffers altijd met langetermijengevolgen te kampen krijgen? Leidt het opgelopen trauma altijd tot posttraumatische stress?

Opvallend is dat zulks niet het geval is. Slechts bij een kwart van de slachtoffers leidt een en ander tot ernstige langetermijengevolgen. De meeste slachtoffers ondervinden weinig gevolgen of kennen bepaalde periodes waarin zij het lastig hebben.

De reden daarvan heeft met twee groepen van factoren te maken. Bedoelde factoren wijzen ons de weg naar de stappen die wij moeten ondernemen, indien wij voor slachtoffers willen zorgen.

Aan de bovenste factor, zijnde de genetische factor, kunnen wij niet veel doen. Het gaat daarbij met name om de weerbaarheid die bepaalde slachtoffers blijken te hebben meegekregen.

De onderste groep is echter heel belangrijk. Taxatie wil zeggen dat het een belangrijke rol speelt of het slachtoffer geholpen kan worden om de verantwoordelijkheid te leggen waar ze thuis hoort. Het is de schuld van diegene die het gedaan heeft. Ik als kind of slachtoffer van het misbruik heb daar geen enkele verantwoordelijkheid in.

Vele slachtoffers, ook zij die we gezien hebben in de commissie, waren in dat aspect nog volop in ontwikkeling. Zij konden dat niet zeggen zonder onmiddellijk daaraan toe te voegen "ik had niet naar die kamer mogen gaan, ik vond dat ook wel leuk dat ik acht op tien kreeg zonder ervoor gestudeerd te hebben."

Ondanks het feit dat die priester van hen had moeten afblijven, kunnen zij dat bijna niet zeggen zonder zichzelf in die verantwoordelijkheid te betrekken. Zij die dat wel kunnen, zijn beter beschermd.

Daarna wat betreft het Coping-mechanisme. Vele slachtoffers hebben wat wij noemen een passieve verdediging. Zij ondergaan wat er gebeurd is en hebben er zich lange tijd niet actief tegen kunnen verzetten. Slachtoffers die daar actief tegenin gaan zijn beter beschermd. Voorbeelden daarvan zijn een brief schrijven, naar een meld- of contactpunt gaan, naar justitie stappen,... iets

doen zodat het slachtoffer een actieve rol gaat spelen.

Ten slotte betreffende sociale steun en erkenning. Het zijn zij die als kind geloofd geweest zijn door hun ouders en waar hun ouders er iets aan hebben proberen te doen, die, ook al heeft dat niets veranderd aan de feiten, veel beter beschermd zijn op lange termijn. Het zijn ook zij die hulpverleners of een justitie gevonden hebben die hun geloofd heeft, die er veel beter uitkomen.

Het is op basis van die kennis dat ons advies gebaseerd is voor een commissie die zich zou willen richten tot slachtoffers met misbruikervaringen in de Kerk. Die kennis zegt namelijk dat er vier beleidslijnen zijn.

Je moet starten waar het slachtoffer wenst te starten. Daar hoor je scrupuleus respect voor te hebben, maar je moet ook weten dat het een ontwikkelingstraject is. Dat wil zeggen dat je niet op voorhand voor het slachtoffer mag uitsluiten dat hij naar justitie zou gaan, dat hij schadevergoeding zou vragen of wat dan ook. Je moet mee het ontwikkelingstraject maken.

Ten tweede, erkenning geven.

Ten derde, taal geven. Veel mensen kunnen moeizaam praten over wat er is gebeurd en moeten daarin mensen ontmoeten die hen helpen en hen taal aanreiken.

Ten vierde, van een passief actief naar een actief beleid groeien. Men moet aan mensen zeggen: "Ik ga u helpen. Ik vind dat deze zaken niet kunnen. Ik vind dat er met deze priester iets moet gebeuren. Ik vind dat wij moeten gaan opzoeken wat u ons hebt gevraagd".

Dat wijst de kernelementen aan die wij met de commissie, die gestart is in 2010, wilden aangaan. Dat wil zeggen dat wij niet zomaar in een debat tussen het ene of het andere zitten. Een van de moeilijkheden is dat wij in de discussie geraken: kan je een ander laten beslissen wat die moet doen? Mogen slachtoffers beslissen wet er met hen moet gebeuren? Wij hebben toch een taak als samenleving. Het andere uiterste is: neen, wij moeten beslissen voor hen.

Welnu, het onderzoek zegt dat men beide componenten moet verbinden. Men moet ervoor zorgen dat men een structuur heeft die het ene en het andere geeft, op de manier waarop vertrouwenscentra zoals Fédération des Equipes SOS Enfants dat proberen te doen door het tempo

van het slachtoffer te volgen, maar wel door een groep die verantwoordelijkheid moet opnemen en die zelf ook in verbinding moet staan met justitie, daar waar bescherming is gevraagd of nodig is.

Dat vertaalt zich in een aanpak waarbij men een oproep doet naar slachtoffers om contact te nemen, dat wij de slachtoffers die komen een vragenlijst sturen zodat men duidelijk kon aangeven wat men wenst. Wat mag ik voor u doen, wetende dat dit de start is.

Afspraken moeten met allerhande partners worden gemaakt, waaronder justitie. Het is niet de persoon in kwestie die het op zijn eigen schouders moet nemen om naar justitie te gaan. Dat is voor veel slachtoffers niet haalbaar. Er moet een tussenschakel zijn, een commissie die zegt: ik neem de verantwoordelijkheid op mij.

Er zijn twee mogelijkheden. Er zijn situaties waarin ik aan de federale procureur laat weten dat het om slachtoffer x gaat, want die gaat akkoord dat ik zijn identiteit doorgeef. Er zijn ook andere situaties waarin ik de identiteit van het slachtoffer niet kan geven omdat het slachtoffer daar niet klaar voor is, maar de commissie vindt wat ze van de persoon heeft gehoord zeer zorgelijk en vindt het haar verantwoordelijkheid om dat te laten weten.

Dit is wat wij in januari hebben voorgesteld en door de bisschoppen is aanvaard. Wij waren duidelijk dat wij deze taak in onafhankelijkheid wensten te doen en dat de commissie geen verhoor hield. De commissie nodigde uit voor gesprek, dat heb ik u vorige keer uitgelegd.

Als er tegenspraak was tussen de partijen was het niet aan de commissie om een evaluatie te houden en een besluit te nemen. Die dossiers zouden automatisch naar justitie gaan. Uiteraard, als het ging om een actuele zaak of om een situatie waarbij de priester nog in functie was en nog contact kon hebben met kinderen en jongeren dan zou er aangifte gebeuren, maar daarbij zouden wij het tempo van het slachtoffer respecteren. Als het slachtoffer twee jaar later contact had genomen dan was het ook zo geweest.

Ik wil van deze gelegenheid nog eens gebruik maken om een beroep te doen op uw humanitaire inzet voor de slachtoffers. Ik betreur dat er voortdurend wordt gesproken over slachtoffers alsof we zouden weten wie ze zijn. Er zijn uiteraard slachtoffers die zich tot advocaten hebben gewend, er zijn slachtoffers die zich in de media hebben bekendgemaakt, maar zij maken

misschien 5 of 10 % uit van het totale aantal. Honderden hebben zich in stilte gehuld en honderden hebben ondanks de mogelijkheden om hun verhaal aan de media of advocaten te geven, beslist om dat niet te doen. Dit zijn mensen die van ons alleen een constructief antwoord verwachten. Het zijn mensen die hun nood hebben getoond en een oproep hebben gedaan.

Ik voel mij positief gestemd. U hebt de mogelijkheid om na te denken over een initiatief dat voor al deze mensen iets kan deblokken zonder, laat ons duidelijk zijn, het daarom te hebben over het herstarten van de commissie.

Wel moet er, los van het debat over wat er in de Kerk gaande is of wat er in andere gezagsrelaties soms gaande is, nagedacht worden over wat we doen met 400 of 500 – of hoeveel het er ook zijn – mensen die in stilte wachten op conclusies.

De voorzitter: Bedankt, mijnheer Adriaenssens.

C'était effectivement un exposé sur les conséquences très concrètes pour les victimes.

Je vais maintenant donner la parole à l'ensemble des membres de la commission. J'imagine que les questions porteront sur votre exposé mais sans doute aussi sur l'exposé de la fois dernière puisque nous avons tous reçu le compte rendu intégral et l'avons relu pour pouvoir vous poser des questions aujourd'hui. Je vous rappelle en effet que ces documents sont publics et sont sur le site de la Chambre.

Marie-Christine Marghem: Madame la présidente, je remercie le professeur Adriaenssens de son explication qui nous permet de voir, au départ de la technicité qui est la vôtre, quels sont les dommages qui sont causés aux victimes d'abus sexuels.

Tout ceci est évidemment fort intéressant mais j'ai une question qui n'est pas relative à votre exposé mais plutôt au mandat que vous avez obtenu de l'Église pour effectuer votre travail. Je tiens à rappeler que vous étiez membre pendant quelques temps de la précédente commission, présidée par Mme Halsberghe, laquelle a été évacuée pour des raisons que vous pourriez nous donner. Qu'avez-vous su des raisons pour lesquelles la première commission n'a pas pu continuer son travail? Et dans ce cadre, quant à vous, quel a été le mandat précis que vous avez reçu de l'Église pour effectuer le travail que vous avez effectué?

Si j'ai bien compris – je donne une explication qui m'est personnelle mais que cela ne vous dispense pas de répondre à ma première question –, c'est en quelque sorte vous qui avez déterminé vous-même, d'une certaine manière, la façon dont les choses allaient se passer. Dès lors, voici ma deuxième question. À partir du moment où des victimes avaient besoin de soins médicaux, d'un suivi thérapeutique que vous ne pouviez pas assumer puisque vous étiez une instance d'écoute, qui réglait la question financière de ce suivi thérapeutique et médical? Au-delà de tout ce que vous pouvez amener comme médecin et comme connaisseur des dommages causés par ces abus sexuels, mon vrai problème est de savoir de quelle manière les victimes qui ont besoin d'un suivi thérapeutique sont soutenues financièrement pour assumer ce suivi, si elles ne peuvent le faire elles-mêmes et même si elles peuvent l'assumer, comment répercutent-elles le coût de ce suivi et à l'égard de qui?

Sonja Becq: Ik heb met aandacht geluisterd naar uw uiteenzetting waaruit ik vooral onthouden heb dat u het belangrijk vindt om het tempo van het slachtoffer te volgen. In uw aanbevelingen heb ik gelezen dat u zich op dat tempo van het slachtoffer baseert om te zeggen dat er toch misschien eens nagedacht moet worden over de verjaringstermijn. Dit is eigenlijk een vraag om bevestiging en inzake modaliteiten. Als ik u hoor spreken over dat tempo van het slachtoffer en de moeilijkheid om dingen te komen vertellen zonder zich schuldig te voelen – ik vertaal het in mijn eigen simpele, niet-therapeutische woorden – dan blijft voor mij de vraag vanaf welk moment of op welke manier men dat tempo kan bepalen of kan zeggen dat men rekening wil kunnen houden met het feit dat het slachtoffer dit niet is kunnen komen melden om de verjaringstermijn te bepalen.

Anderzijds zijn er vroeger ook discussies rond die verjaringstermijn geweest. Daar zijn hoorzittingen rond georganiseerd waarbij ik niet aanwezig was maar ik heb er een aantal dingen van gelezen. Daaruit blijkt ook het gegeven dat het belangrijk is om een dossier te kunnen afsluiten en het niet te lang te laten lopen. Mijn vraag is of er indicaties zijn op grond waarvan u zegt dat men bepaalde elementen mee moet nemen om de begin- en eindtermijnen mee te bepalen?

Ik begrijp dat u vanuit uw commissie als tussenschakel tussen slachtoffer en de justitie bent opgetreden. U hebt ook vanuit die commissie geoordeeld – zoals u net hebt verklaard was dat ook de afspraak met de bisschoppen – over het doorsturen van dossiers naar Justitie. Hebt u

vanwege uw opdrachtgevers druk ondervonden om dossiers niet door te geven? Op welke manier bent u daar dan mee omgegaan?

Sophie De Wit: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Adriaenssens, ik dank u voor uw uiteenzetting. Uw betoog was heel interessant, maar het volgt natuurlijk op een betoog van andere mensen, die wij vandaag en de afgelopen weken hebben gehoord. U stelde iets voor aan de Kerk, hoe men dat met een nieuwe dynamiek kon aanpakken, terwijl er al, dat hebben wij nu begrepen, verschillende zaken bezig waren.

Ik denk daarbij aan de heer Devillé, met zijn werkgroep, en aan uw voorgangster, mevrouw Halsberghe, die wij daarnet gehoord hebben, met haar eigen commissie. Ik krijg de indruk dat er drie verschillende instanties waren die naast of door elkaar begonnen te werken.

Ik zou graag van u vernemen in welke mate dat er contacten tussen de drie instanties waren. Wat was de verhouding tussen uzelf, mevrouw Halsberghe en de heer Devillé? Als ik het begrijp, had iedereen dezelfde goede bedoelingen. Men wilde iets doen voor de slachtoffers, maar men miste een beetje het doel, door naast elkaar te werken, tenzij men een totaal ander doel had. Dat zou ik dan graag van u vernemen.

Daarbij aansluitend schetste u de problematiek in de ontwikkeling en waar wij naartoe moeten. U zegt dat u een tussenschakel geweest bent. Ik sluit mij aan bij de vraag van mevrouw Marghem. Hoe ziet u het aspect van de schadevergoeding? De heer Devillé was uit op de erkenning. Mevrouw Halsberghe zegt dat zij vond dat er een schadevergoeding moest komen. Wat was uw voornaamste bedoeling in die commissie, in samenspraak met uw opdrachtgevers?

Heeft de Kerk zich, in haar contacten met u, ooit beroepen op het canonieke recht? Werd daarover gesproken? Er is natuurlijk een weg naar Justitie. Er was een protocol of een afspraak gemaakt. Hebben zij ooit met u gesproken over de impact volgens het canonieke recht? Volgens welk recht moest het worden afgehandeld?

Ik had nog een vraag, maar die is daarnet eigenlijk al gesteld. Had u al dan niet de indruk dat men de zaken van slachtoffers die zich bij u kwamen melden binnen die commissie wilde oplossen en dat men misschien liever niet had dat u de tussenschakel naar Justitie zou zijn?

Valérie Déom: Monsieur Adriaenssens, vous et

vosre équipe avez entendu de nombreux témoignages de victimes d'abus sexuels. Certaines personnes se sont plaintes du fait d'avoir entrepris des démarches auprès de certains membres de l'Église et, par la suite ou parallèlement, entamé des démarches auprès des instances judiciaires avec plus ou moins de succès. Vous ne précisez pas le nombre de cas de témoignages, qui relatent des cas de non-suivi de l'Église ou de classement sans suite.

Pouvez-vous être plus précis par rapport aux informations contenues dans votre rapport? Des contextes particuliers justifient-ils l'absence de réponse, notamment des instances de l'Église ou des instances judiciaires? Des particularités éventuelles se présentaient-elles en fonction des arrondissements judiciaires ou par rapport aux évêchés?

Parallèlement à votre exposé, vous justifiez en quelque sorte, à travers une approche scientifique, la méthode que vous avez proposée au niveau du travail de la commission comme étant avant tout une méthode de réconciliation. C'est en tous les cas la première étape. La reconnaissance et la réconciliation sont nécessaires avant de passer, éventuellement, à l'étape judiciaire. J'établis sans doute un raccourci, mais c'est ce que j'ai retiré de vos propos.

Dans ce contexte, pourquoi avez-vous finalement refusé d'entendre ou d'entamer des démarches avec les personnes qui avaient déjà décidé d'intenter une action en justice? Est-ce toujours par rapport à cette approche scientifique ou aux conséquences tout à fait désastreuses que l'on peut imaginer pour les victimes, que vous avez finalement refusé d'entamer des démarches au sein de la commission pour les personnes qui avaient déjà décidé d'intenter une action en justice? La réconciliation signifie-t-elle une absence obligatoire de punition, selon le schéma que vous nous avez présenté?

Lors de vos dernières auditions, vous avez mentionné que trois-quarts des personnes abusées l'avaient signalé lorsqu'elles étaient enfants. Vous avez également expliqué avoir signalé les abus à leurs parents, etc., et qu'il n'y avait pas eu de suivi, parce que les parents étaient amis avec les prêtres, ... Laissez-vous supposer qu'il y avait déjà une réelle pression de la part de l'Église, notamment par rapport au fait de fréquenter un bon collègue?

Ou bien s'agissait-il plus d'une pression d'ordre

psychologique ou religieux? Avez-vous recueilli des témoignages de personnes qui étaient vraiment mal à l'aise à l'idée de dévoiler les faits à l'Église? Pourquoi n'ont-ils pas relayé la parole de leurs enfants?

Finalement, le mandat de la commission était très clair: vous étiez une commission de réconciliation entre les parties. Donc, il n'était pas question de faire quoi que ce soit d'autre, et, éventuellement, de poursuivre en vue d'une indemnisation des victimes. Pourriez-vous me donner des précisions à ce sujet?

Enfin, lors de vos auditions, vous avez signalé que peu d'abuseurs avouaient d'eux-mêmes avoir commis les faits. Mais une fois qu'ils étaient convoqués par la commission dans le cadre d'une rencontre et non d'une audition, certains auteurs avouaient qu'il n'y avait pas qu'une seule victime, mais plusieurs. Qu'avez-vous fait, finalement, de ces révélations? Preniez-vous contact avec ces victimes? Ne pensez-vous pas que vu l'ampleur des faits, il aurait été plus opportun de communiquer le dossier à la justice? En effet, vous vous trouviez, en quelque sorte, face à un multirécidiviste. En outre, les dossiers auraient pu être joints. Cela aurait pu avoir une conséquence sur la prescription. En effet, vous nous avez aussi expliqué que certains dossiers n'étaient pas transmis à la justice car ils étaient considérés comme prescrits. Qu'en était-il quand un abuseur vous avouait une série d'autres crimes?

Vous avez aussi dit que, chaque fois que la commission le proposait, les prêtres abuseurs étaient destitués. Savez-vous si, avant la mise en place de votre commission, ce principe de destitution était aussi appliqué lorsque la hiérarchie de l'Église avait connaissance de cas d'abus et, éventuellement, d'aveux de l'abuseur? Des prêtres soupçonnés d'abus ont-ils été laissés en place ou mutés?

Stefaan Van Hecke: Professor Adriaenssens, bedankt voor uw toelichting. Ik heb een aantal vragen.

Eerst en vooral over de overgang van de commissie Halsberghe naar de nieuwe commissie. Wat is er concreet veranderd in de werking? We hebben gehoord van mevrouw Halsberghe hoe ze het aanpakte. Als er een dossier binnenkwam, waren er twee personen die het gesprek organiseerden, de geestelijke werd apart gehoord. Dat was min of meer dezelfde werkwijze dan die waarover u ons enkele weken geleden heeft gesproken. Welke fundamentele

wijzigingen heeft u aangebracht aan de werkwijze van de commissie?

Mijn tweede vraag, daarop aansluitend. U bent even actief geweest in de commissie Halsberghe, maar u heeft die dan verlaten. Kan u vertellen waarom u de commissie Halsberge heeft verlaten? Waarom heeft u besloten daar niet in verder te werken? Was dat omwille van de discussie over de schadevergoedingen of lagen daaraan ook andere oorzaken ten gronde?

Ik wil even verder gaan op die schadevergoedingen, dat is mijn derde punt. Vindt u dat slachtoffers recht hebben op schadevergoedingen, ook als de feiten strafrechtelijk verjaard zijn? Want, wat u ons daarnet toonde duidt erop dat de schade bij kinderen bijzonder groot is en dat die schade blijvende gevolgen kan hebben. Ze kan een zeer zware impact hebben op het leven van de mensen, bijgevolg ook op hun kansen om te studeren, om een job te vinden enzovoort, waardoor de schade enorm kan zijn. Dat heeft u perfect aangetoond.

Vond u het ook belangrijk dat de commissie zich met dat aspect – hoe kunnen we de schade op een billijke manier herstellen – kon bezighouden? Want dat is natuurlijk essentieel om de slachtoffers tegemoet te komen. Naast de erkenning die natuurlijk op de eerste plaats dient te komen. Want dat was natuurlijk de rol die de commissie Halsberghe op zich heeft genomen en waar mevrouw Halsberghe natuurlijk mee in de problemen is gekomen met de kerkelijke hiërarchie, wat heel jammer is.

Ten vierde, u heeft de vorige keer gezegd dat, op het moment van inbeslagname, 60 dossiers waren afgehandeld, 15 waren doorgestuurd naar justitie en 45 niet. U heeft gezegd dat er canonisten aanwezig waren die zouden bekijken wat er canoniek kon gebeuren. Is er werkelijk in alle 45 dossiers een canonieke procedure opgestart? Weet u ook welke gevolgen daaraan zijn gegeven?

Ten vijfde – dat is een aspect dat misschien later nog aan bod zal komen – het blijft voor mij onduidelijk welke afspraken zijn gemaakt met Justitie en welke criteria werden gehanteerd om een dossier al dan niet naar Justitie door te sturen. U heeft het vandaag gezegd dat, als er ergens discussie over was en de geestelijke zei dat hij het niet gedaan had, dat u dan zegt: 'Ik ben geen rechter, ik kan daar niet over oordelen. Dat dossier gaat naar Justitie.'

Daaruit leid ik af dat het niet naar Justitie werd gestuurd wanneer een geestelijke zegt: 'Ja, ik heb het gedaan', tenzij het hoogdringend was of er nog acute feiten waren. Dat betekent heel concreet dat wanneer er een feit is ten laste van een geestelijke, die dat ontkent, dat dossier naar Justitie gaat. Wanneer er een geestelijke is – u hebt het voorbeeld aangehaald – waarvan een aantal feiten gekend zijn en hij bekent er 10 of 20, dan werd dit niet naar Justitie gestuurd. Dat blijft bij mij vragen oproepen over het criterium dat in de commissie werd gehanteerd om een dossier al dan niet door te sturen naar Justitie. Ik zou graag hebben dat u even kan uitleggen op basis waarvan u en uw commissie dergelijke beslissingen heeft genomen.

Tot slot een laatste vraag. Mevrouw Halsberghe heeft erop gewezen dat zij eigenlijk – in de jaren 2006, 2007, 2008 – toch een tegenwerking heeft ervaren. Haar brieven werden op een bepaald ogenblik niet meer beantwoord, brieven die gestuurd werden naar oversten, naar bisschoppen. Hebt u dat ook ervaren? Met andere woorden, werden de brieven die u of uw commissie stuurde naar verantwoordelijken, bisschoppen of oversten van ordes altijd correct beantwoord of hebt u ook meegemaakt dat bepaalde brieven onbeantwoord bleven?

Renaat Landuyt: Mevrouw de voorzitter, collega's, professor Adriaenssens, bedankt voor uw benadering. Ik denk dat uw schema niet alleen interessant is om te weten hoe slachtoffers evolueren, maar ook om te weten in welke denkmethode u en uw commissie aan het werken bent: het tempo van het slachtoffer volgen en de vergelijking met wat wij kennen als de vertrouwenscentra.

Ik kom tot mijn vraag. Het is een beetje zoeken naar het doorverwijzingsmoment. Wat ons interesseert is te weten wanneer men maatregelen neemt ten opzichte van een dader. U zegt dat u enerzijds het tempo volgt van het slachtoffer. Men kan dat niet forceren en dat hangt af van persoon tot persoon. Maar anderzijds is er een moment dat men minstens als burger geconfronteerd wordt met een persoon die toch wel gevaarlijk is voor de maatschappij. Dan stelt zich de vraag of dat wordt doorverwezen naar de gerechtelijke instanties om maatregelen te nemen en hoe doet men dat. Ik heb begrepen dat men bij de vertrouwenscentra een of andere ervaring ter zake heeft. Misschien is het interessant om dit nog even te verduidelijken.

Ik kom dan tot mijn tweede vraag. Is het in deze manier van denken dat u dacht dat u in die commissie kon werken? Wat heeft dat protocol met het parket, na bemiddeling van de minister van Justitie, daaraan toegevoegd vanuit uw perceptie?

Mijn derde vraag. Hebt u kennis, los van de verwijzingen die u eventueel hebt gedaan naar de gerechtelijke instanties, van maatregelen die de kerkelijke autoriteiten uiteindelijk genomen hebben ten opzichte van priesters waarvan u had aangebracht – er zat een vertegenwoordiger van de Kerk – dat zij duidelijk in de fout waren gegaan? Hebt u überhaupt kennis van maatregelen die men ten opzichte van deze priesters heeft genomen?

Christian Brotcorne: Madame la présidente, monsieur le professeur, j'aimerais d'abord vérifier auprès de vous si mon interprétation de votre exposé est correcte.

Vous avez dit considérer nécessaire un partenariat avec la justice au moment d'aborder la manière dont votre commission devait travailler.

Puis-je en déduire que vous êtes à la base de cette suggestion, de cette demande adressée aux autorités ecclésiastiques afin de parvenir à un accord avec le monde de la justice? En quelque sorte, que vous en faisiez une condition sine qua non? Et que nous pouvons y trouver l'origine du protocole dont nous avons déjà discuté au sein de cette commission, sur lequel nous aurons à revenir dans le cours de nos travaux? Voilà pour la première question.

Deuxième question: repartant de votre exposé du 5 octobre dernier, vous nous avez indiqué aussi la manière dont vous avez travaillé. À l'époque, vous étiez le premier à nous informer de la situation en nous disant que vous aviez toujours eu la possibilité de travailler en toute liberté. Vous l'avez répété à plusieurs reprises, ce qui est important.

Comme notre collègue Déom le disait tout à l'heure, tout en gardant la place de la victime au centre de vos préoccupations, vous aviez préféré une approche plus scientifique des choses. À l'époque, vous nous aviez également dit que vous n'aviez pas abordé ou pas voulu aborder – vous nous apporterez la nuance tout à l'heure – la problématique de l'indemnisation et ce, pour diverses raisons, comme des difficultés liées à la tarification de chaque type d'acte ou des risques pour l'auteur de s'estimer blanchi après cette indemnisation.

Depuis que nous vous avons entendu, nous avons auditionné d'autres personnes. Aujourd'hui, et je reste prudent, nous avons le sentiment que la problématique de l'indemnisation constitue un point central de toute cette question, dans la manière dont l'Église a agi et travaillé. Certains estiment que s'il a été mis fin à la commission Halsberghe, c'est qu'elle s'était davantage préoccupée de cet aspect des choses.

Il a été question de faillite virtuelle de l'Église en cas de poursuite dans cette base. Certains représentants de victimes ou associations de victimes ont émis le sentiment que votre commission, vu son approche différente, était une manière pour l'Église de peut-être s'exonérer de cette indemnisation.

Finalement, ne pensez-vous pas que, de la sorte et pour autant que ce soit vrai, vous auriez participé à une forme de remise en cause des volontés originaires de l'Église et, peut-être, à un recul par rapport à l'approche des victimes? Sauf à ce que vous nous confirmiez que, pour vous, selon votre approche, l'indemnisation ne fait pas partie de cette réparation ou ne constitue qu'une part infime de cette réparation à laquelle ont droit ces victimes.

Bert Schoofs: Mevrouw de voorzitter, ook ik dank professor Adriaenssens voor zijn helder en duidelijk betoog.

Mijnheer Adriaenssens, ik heb ik feite maar een hoofdvraag, met name over de nasleep van de Operatie Kelk.

Hebt u nog contact met slachtoffers van wie het dossier in de Operatie Kelk verzeild is geraakt, in beslag genomen en dan opnieuw teruggekomen?

Hebt u eventueel de psychosociale gevolgen daarvan kunnen vaststellen? In bepaalde gevallen was er immers een bemiddeling bezig, zo heb ik begrepen uit uw betoog in oktober.

De volgende vraag is een afgeleide vraag.

Hoeveel dossiers waren er in feite in bemiddeling op het ogenblik van de inbeslagnames?

Zijn er door de inbeslagnames bepaalde bemiddelingen afgebroken? Ik kan veronderstellen van wel, maar ik weet het niet zeker. Of hebt u er weet van dat er toch nog contacten zijn tussen daders en slachtoffers in die dossiers? Door wie worden die nu opgevolgd?

Hebt u daar weet van, via slachtoffers dan, die bij u terechtgekomen zijn, eventueel voor nazorg, voor een afsluitende consultatie, een afsluitend gesprek of iets dergelijks? Immers, ik veronderstel dat veel van die mensen werden verrast door de Operatie Kelk en door de snelheid ervan. Misschien zijn zij in een niemandsland verzeild geraakt, niet alleen juridisch, maar vooral ook psychosociaal.

Laurent Louis: Monsieur Adriaenssens, n'avez-vous pas le sentiment aujourd'hui d'avoir été choisi par l'Église pour mener cette seconde commission sur base d'une opinion que vous auriez en commun avec elle concernant l'indemnisation des victimes? Est-il exact que vous estimiez que l'Église ne devait pas envisager l'indemnisation des victimes? Si c'est le cas, pourquoi ne devrait-on pas accorder d'indemnités aux victimes? Quelle réponse auriez-vous souhaité apporter aux victimes, si ce n'est une réconciliation avec le Saint-Esprit?

Si on ne veut pas aller devant la justice, si on ne peut pas indemniser, quelle réponse donne-t-on aux victimes?

Avez-vous ressenti des pressions ou un manque de volonté d'aboutir dans le chef de certains responsables ecclésiastiques? Si ce n'est pas le cas, je me demande alors comment on peut expliquer la différence d'appréciation entre vous et Mme Halsberghe. Cette dernière semble avoir rencontré pas mal de difficultés pour exercer sa mission.

Vous avez parlé de réconciliation. Peut-elle aller de pair avec une sanction? Nous sommes quand même dans un État de droit.

Enfin, que pensez-vous de la vision de l'Église selon laquelle les prêtres joueraient un rôle supérieur dans notre société? Mme Halsberghe en a parlé en début d'audition. Partagez-vous ce point de vue? Aviez-vous connaissance de ces propos quand vous avez dû reprendre la commission?

Carina Van Cauter: Mevrouw de voorzitter, professor Adriaenssens, er resten mij nog twee concrete vragen.

Ten eerste, u hebt daarstraks aangetoond dat seksueel misbruik in bepaalde gevallen effectief objectief aanwijsbare schade veroorzaakt en de levensloop van de slachtoffers in een aantal gevallen sterk beïnvloedt.

U hebt tijdens de vorige hoorzitting medegedeeld dat aan de slachtoffers een vragenlijst werd toegestuurd, waarin moest worden aangegeven welke, concrete, aanwijsbare schade zij hadden geleden. In de lijst werd ook gevraagd of zij aanwijsbare kosten vergoed moesten of wilden krijgen.

Ik heb u toen gevraagd wat u met "aanwijsbare kosten" bedoelde. Ik heb u toen ook gevraagd of het de bedoeling van uw commissie was om voor schadevergoeding te zorgen of er ten minste voor te zorgen dat de aanwijsbare kosten op dat ogenblik zouden worden betaald. U hebt toen geantwoord dat u met "aanwijsbare kosten" bepaalde uitgaven bedoelde, zoals bijvoorbeeld hospitalisatie en therapie. U hebt toen ook geantwoord dat u op dat ogenblik geen weet of kennis had van een fonds. U meende dat een dergelijk fonds, dat voornoemde kosten zou vergoeden, niet bestond.

Mijn vraag is de volgende. Was het bij de oprichting van uw commissie de intentie van de Kerk of van de kerkelijke autoriteiten om op een of andere manier te zorgen voor vergoeding van de slachtoffers en ter zake enige verantwoordelijkheid te nemen? Ik stel u die vraag, omdat ik anders niet goed begrijp waarom u met uw commissie een vragenlijst aan de slachtoffers stuurde waarin hen werd gevraagd naar aanwijsbare kosten waarvoor zij vergoeding vroegen.

Wat was, ten eerste, de intentie van de kerkelijke autoriteiten met betrekking tot de vergoeding van de slachtoffers?

Ten tweede, inzake bestraffing van seksueel misbruik en de relatie tot het slachtoffer zegt u dat het belangrijk is dat het tempo van het slachtoffer wordt gevolgd. Ik heb daarvoor alle begrip. Hoor ik u dan pleiten om de regelgeving – de strafwet – te veranderen en van seksueel misbruik een klachtmisdrijf te maken, anders dan het vandaag is?

Of moet ik uw woorden anders begrijpen? Meent u niet dat het, in het belang van de bescherming van en uit respect voor het traject van het slachtoffer, waarvoor ik alle begrip heb, maar ook in het belang van de bescherming van de maatschappij tegen het gevaar op recidive en van het niet onbestraft laten van dergelijke zware misdrijven, beter zou zijn dat ten minste onder leiding van het openbaar ministerie een traject zou worden uitgewerkt? Het moet ter zake gaan om een traject waarbij, met respect voor het slachtoffer

maar ook met het oog op de bescherming van de maatschappij en het niet straffeloos laten van dergelijke zware misdrijven, de strafregelgeving zou worden hervormd, veeleer dan sec te zeggen dan men inzake seksueel misbruik gaat overstappen naar een klachtmisdrijf, wat mij te gevaarlijk en maatschappelijk onaanvaardbaar lijkt.

Ik kreeg graag uw mening ter zake.

La présidente: Monsieur Adriaenssens, beaucoup de questions ont été posées en ce qui concerne la problématique du dédommagement, questions que nous avons déjà abordées avec Mme Halsberghe.

Nous vous avons entendu longuement, il y a quelques semaines. Bien entendu, il y a la problématique de la réconciliation entre la victime et l'auteur des faits. Mais il y a aussi la question des dégâts que de tels sévices peuvent causer. Vous avez dit que cela concernait environ un quart des cas. Nous avons pris connaissance des récits des victimes et en avons entendu quelques-unes. On peut dire que les dégâts subsistent toujours même quand on a atteint l'âge de 40, voire 60 ans. De plus, ces dégâts ont engendré des frais, etc.

L'idée de l'indemnisation que vous avez rejetée interpelle. Je voudrais vous poser une question à laquelle je souhaiterais, de même que l'ensemble des commissaires, que vous donniez une réponse très précise. Avez-vous été mandaté par l'Église pour servir de médiateur et favoriser une réconciliation entre les auteurs et les victimes, mais également pour éviter une indemnisation de ces dernières? Votre réponse est très importante pour la poursuite de nos travaux. Elle a également un sens pour expliquer le passage de la commission de Mme Halsberghe à votre commission. Cela nous permettrait aussi de mieux comprendre la politique mise en place par les autorités ecclésiastiques à un moment donné.

Bien sûr, nous reconnaissons l'énorme travail que vous avez accompli en termes de réconciliation et de reconnaissance des victimes. Toutefois, les dommages subis par les victimes sont énormes. Vous l'avez d'ailleurs démontré de manière scientifique et objective. En effet, il y a des dommages subjectifs comme celui de dire que l'on n'a pas pu poursuivre des études, etc. Mais il y a aussi – et vous l'avez démontré – les dommages causés sur le cerveau des victimes avec toutes les conséquences que cela implique. Autre question, monsieur le professeur. Lors de

vos dernières visites, vous nous avez dit que sur 400 victimes, 80 à 90 ont dénoncé les abus dont elles avaient été victime auprès l'Église. Elles vous ont raconté que cette dernière n'avait pas réagi. Pouvez-vous nous donner des éléments supplémentaires à ce sujet? Je répète que l'Église n'a pas réagi alors que les faits avaient été dénoncés par les victimes ou leurs parents. Monsieur Adriaenssens, je sais qu'énormément de questions vous ont été posées. Mais je vous invite à prendre tout votre temps pour y répondre.

Prof. Peter Adriaenssens: Mevrouw de voorzitter, ik zal misschien eerst het thema van de schadevergoeding behandelen.

Als u het verhaal van mevrouw Halsberghe hoort en dat van mijn commissie, dan is dat een dag en nacht verschil. Toch denk ik dat dat niet zo verrassend is. Ik heb al eerder gezegd dat mevrouw Halsberghe het spoor moest trekken. Er was geen commissie. Zij heeft een commissie opgericht en het eerste werk geleverd. Er was het werk van Rik Devillé, Norbert Bethune en de werkgroep Mensenrechten in de Kerk in de jaren 90. Een tweede etappe was de commissie-Halsberghe, de eerste commissie die binnenkerkelijk en met de bisschoppen werkt. Een aantal van de startpunten voor mijn groep werd heel sterk bepaald door wat wij wisten van de voorgeschiedenis.

Er wordt hier gezegd dat ik bepaalde hoe het liep. Dat was ook zo. Ik had heel duidelijk gezegd dat ik geen enkele reden had om een commissie te leiden die zaken zou doen waarmee ik mij niet akkoord zou kunnen verklaren. Dan kon men het beter aan iemand anders vragen.

Wij hebben heel duidelijk gezegd onder welke voorwaarden wij zouden werken en wij hebben daarop geen enkele negatieve correctie gekregen.

Over het thema van de vergoeding is voor onze start nooit gesproken. Er werd geen enkele exclusiviteit gesteld door de Kerk. U moet dat alles in zijn geschiedenislijn zien. In 1998 ben ik na de zaak-Dutroux lid geworden van de interministeriële vergadering voor het bestuderen van seksueel misbruik tegen kinderen. Een van de adviezen was dat wij vonden dat bepaalde groepen, zoals de Kerk en de hulpverleners – die hebben er nog niets aan gedaan –, iets moesten doen. Een jaar later werd ik gevraagd om mee te werken aan een voorbereidende tekst daaromtrent.

In 2000 start de eerste commissie, waarbij ik niet ben betrokken. Verschillende mensen hebben hier

aangehaald dat ik kort lid ben geweest van de commissie-Halsberghe. Dat is inderdaad het geval. Ik ben in 2007 een vergadering lid geweest.

Ik ben naar die vergadering gegaan en die was in tegenspraak met wat voor mij de ethiek is van mijn beroep. Ik kan alleen maar zeggen dat ik, op basis van de kennis die ik heb over trauma, grote moeite had met een discours dat in belangrijke mate werd gevoerd op basis van verhoor van mensen.

Ik ben in mijn dagelijks werk gewoon dat men in dit thema moet samenwerken met Justitie. Men kan dus niet de rol van verhoorder opnemen.

Bovendien ken ik geen enkel wetenschappelijk argument om de discussie van de vergoeding dermate centraal te zetten.

Laten we daarover duidelijk zijn. Er wordt gevraagd hoe het komt dat wij toch op onze vragenlijst vragen of men een morele schadevergoeding, de ruimere vergoeding, wenst en of een vergoeding voor aanwijsbare schade. Dat is niet, omdat het vooraf met de Kerk werd besproken. Die vragenlijst werd opgesteld met een journalist, Roel Verschuere, die als onafhankelijke de commissie contacteerde en als onafhankelijke zei: ik vind dat jullie deze dingen moeten vragen.

Wij hebben dat besproken in de commissie en wij hebben ons gerealiseerd dat dat instrument veel duidelijker maakt hoe wij dat zien. Het gaat niet over uitsluiten, maar het gaat ook over het fundament. Het zijn niet wij die bepalen wat op de eerste en wat op de tweede plaats moest staan. De vraag wilt u dat het dossier naar Justitie gaat, staat ook in die lijst.

Dat kosten een rol zouden spelen, is duidelijk. Zoals wij in ons dagelijks werk ook weten dat de factor van schadevergoeding burgerlijk nog kan, ook al is er verjaring, was dat zeker een thema om aan slachtoffers duidelijk te maken dat ze met die vraag naar Justitie konden, dat die vraag niet door verjaring gedekt was.

Dit is een van de zaken die uw commissie ook kan doen. Er is transparantie nodig naar bepaald woordgebruik, omdat veel mensen denken dat het woord verjaring met alles te maken heeft. Dat heeft alleen te maken met bepaalde aspecten. De regeling van schadevergoeding kan bijvoorbeeld wel nog.

Het woord verjaring durf ik hier amper te

gebruiken. Er wordt voortdurend gewezen naar de complexiteit van dat woord, maar ik heb toch in de notulen gelezen dat mevrouw Bellens hier ook heeft gezegd dat een meerderheid van de 120 dossiers die zij hebben doorgenomen, was verjaard en 38 % van de daders nog in leven is. Ook daar wordt het publiek met die termen geconfronteerd.

Ik heb ontslag genomen uit de commissie-Halsberghe, een paar maanden na die ene vergadering, op basis van de correspondentie die werd rondgestuurd en waar ik mij niet correct bij kon voelen.

Dit is een van de belangrijke punten geweest in de commissie die ik voorzat. Er wordt niet verhoord; er wordt een oproep gedaan. Is er tegenspraak, dan is het in de visie van de commissieleden en die van mij niet aan een commissie om uit te pluizen of iemand ten onrechte als dader of niet als dader wordt beschouwd. Zeker daar is de consensus met de samenleving duidelijk. Dat is de taak van Justitie.

Welk mandaat kreeg ik precies? Ik begrijp dat die vraag wordt gesteld, maar op het ogenblik dat ik dat mandaat opnam, was de situatie als volgt – en het is mij ook letterlijk zo gezegd –: men had in twee jaar geen enkele aanmelding meer gekregen. Het klonk bijna als: wilt u dat doen. Het zal niet te veel werk zijn.

Men had op tien jaar tijd 33 dossiers gekregen. Het was ook niet zo onredelijk. Twee of drie dossiers per jaar, dat kon wel. Ik heb toen wel gevraagd aan de Kerk of zij mijn rector over de vraag wilden inlichten. Het was bovendien in een vrijwilligersstatuut, net zoals mevrouw Halsberghe heeft gezegd. Dat is belangrijk in het kader van de onafhankelijkheid. Ik wilde dat er externen over werden ingelicht.

Vind ik dat schadevergoeding moet kunnen spelen na verjaring? Uiteraard, maar ik protesteer absoluut wanneer men hier verklaart dat u hier zovele mensen hebt horen zeggen dat de schadevergoeding centraal staat. Dan hoop ik dat u dat zult afwegen tegen het feit dat niets zo complex is als het maken van een doorsnede van honderden slachtoffers. Ik kan u in ieder geval verzekeren dat heel wat mensen in brieven hun ontzetting uiten over het feit dat men zou denken dat zij zich bij de commissie zouden kenbaar maken om er geld uit te slaan. Zij zeggen dat zij van die Kerk niet eens iets willen hebben, dat dát net deel uitmaakt van hun verzet, dat zij het voor zichzelf gezond vinden om te zeggen: ik wil het

niet. Anderen willen het dan weer wel.

Er is niets zo moeilijk om een rode draad te trekken die goed is voor iedereen. Alle mogelijkheden moeten aanwezig zijn, zonder voor een ander te bepalen welke elementen bijdragen tot diens herstel.

Andere elementen in onze concrete werking die verschillen van de commissie-Halsberghe, is dat wij elke week, elke dinsdag met de volledige commissie samenkwamen. Een van de grote gevaren, die ook in de literatuur beschreven wordt, is dat een slachtoffer en een dader afhankelijk worden van de visie van een persoon. Jammer genoeg zit ik hier nu alleen. Een van de democratische garanties die men kan geven, is om ervoor te zorgen dat men vanuit meerdere invalshoeken aanwezig is, zodat er achteraf niet kan worden gezegd: ja maar, het zijn allemaal canonisten, het zijn allemaal psychiaters... Wij hadden bijvoorbeeld in onze commissie ook een magistraat, de heer Van Grembergen.

Men kon slachtoffers wel bij een eerste contact met twee personen zien, maar uiteindelijk werd iedereen door de volledige commissie gezien. Er werden geen beslissingen genomen zonder.

Ik denk dat we bij het volgende een fout hebben gemaakt. We hadden moeten denken aan een observatiefunctie vanuit Justitie. Het gebrek aan verduidelijking van die onafhankelijkheid is een discutabel element.

De opdrachtgevers hebben nooit iets over schadevergoeding gezegd. Zouden zij betaald hebben? U moet er wel rekening mee houden dat wij acht weken gewerkt hebben, tot op het ogenblik dat alles in beslag genomen werd. Ik kan dat dus niet inschatten.

Zouden wij op dezelfde problemen gestoten zijn? Dat kan ik niet uitsluiten. In elk geval hebben wij op geen enkele van onze brieven een negatieve reactie gehad.

Werd daarin een link gelegd met canoniek recht? Canoniek recht was een deel van de commissie, ik vond dat zelf een belangrijk deel, omdat de commissie zich complementair opstelde. Er werd gevraagd naar die 45 dossiers van de 60, wij hebben 15 dossiers naar Justitie gestuurd. U moet weten dat wij het contract, het convenant veertien dagen hadden op het ogenblik dat er in beslag genomen werd. Het gaat dus over die veertien dagen dat wij wisten hoe het zou kunnen lopen. Er zijn 45 dossiers, die niet gemeld zijn, waarin het gaat het over hoogbejaarde daders of overleden daders. Dat aantal overleden daders was

belangrijk.

Het was net een van de krachtelementen van de commissie dat de commissie zich niet liet beperken door het overlijden, noch van daders noch van slachtoffers. Ik heb u vorige keer aangegeven dat ook familieleden waar het slachtoffer zelfmoord gepleegd had, gezien werden en dat wij ook die zaken grondig opnamen.

Voor mij staat een verzoeningscommissie niet los van sanctionering, absoluut niet. U kunt zich toch voorstellen dat een dader die in een groep van 12 commissieleden komt, het niet meteen gemakkelijk heeft om te bespreken wat er gebeurd is. Het ogenblik dat er een bemiddeling gebeurt met het slachtoffer, dat de dader wenst te ontmoeten, in aanwezigheid van een commissie, met 12 getuigen, dat geeft heel ernstige corrigerende ervaringen. Wij weten uit onderzoek over herstelbemiddeling hoe belangrijk dat kan zijn en hoe vaak daders net aan dat soort van sanctie willen ontsnappen.

Bovendien, het traject is daarin belangrijk. Het is niet omdat het een verzoeningscommissie is, dat het uiteindelijk zonder Justitie zal zijn. Ook daarbij kan verzoening een fase zijn. Het is natuurlijk belangrijk dat niet aan de dader gezegd wordt dat hiermee alles geregeld is, dat er wijwater over gegoten wordt. Neen, het slachtoffer behoudt zijn rechten.

Er is gevraagd of wij de mensen die zeiden "Wij willen absoluut naar Justitie stappen" dan niet zouden horen. Jawel, wij zouden ze horen, precies om duidelijk te maken dat wij er niet zijn om hen in de weg te staan. Daarom hadden wij de vragenlijst, en daarom hebben wij van meet af aan in het rapport gezegd – exact weet ik het niet, door de inbeslagname – dat wij schatten dat 100 tot 150 mensen aangegeven hadden dat zij wel contact met Justitie wensten. Dat zouden wij dan ook gedaan hebben.

De belangrijke vraag is gesteld of het statuut van seksueel misbruik veranderd zou moeten worden. Ik kan daar uiteraard alleen te persoonlijke titel over spreken. Ik ben onvoldoende jurist om in te schatten hoe de kwalificatie als klachtmisdrijf zou kunnen veranderen, maar ik vind de vraag zeer belangrijk. Zoals ik u met mijn slides heb willen aangeven, moeten wij ons voortdurend opnieuw bevragen of de kennis die wij hebben en of de structuren en de antwoorden die wij vandaag hebben nog altijd aangepast zijn aan de actuele kennis.

Eén van de hoofdmoeilijkheden die algemeen geschetst worden inzake seksueel misbruik, is dat het een prototype is van een situatie die ons hoe langer hoe meer moeilijkheden geeft door het verkokeren van de zorg. Het slachtoffer heeft de keuze tussen naar een hulpverleningsorganisatie stappen, of naar Justitie. Maar in beide situaties zijn er dossiers die vastlopen.

Vorige week is hier gezegd dat 90 % geseponneerd wordt. Ik wil daar een voorzichtige kanttekening bij maken, die komt uit het onderzoek van Frank Hutsebaut, een analyse van 1 000 dossiers bij diverse strafrechtbanken in ons land.

Op dat ogenblik beschouwden wij 10 % veroordelingen al als een enorme vooruitgang. Wij kwamen van bijna 0 %. Die 90 % heeft natuurlijk te maken met de verschillende etappes van het verhaal. Ik meen dat het interessant zou zijn als uw commissie speurders en onderzoekers zou vragen naar hun ervaringen. Wij stellen evengoed vast dat er grote inspanningen gedaan worden door speurders, die hun best doen hun dossier te documenteren, terwijl er op het niveau van de rechtbank een heel andere inschatting is van de ernst. Er worden soms verrassende conclusies genomen terwijl er eigenlijk een heel gedegen dossier voorligt. Er moet gedacht worden aan het afstemmen van de verschillende schakels.

Hoe dan ook, in vele landen staat ter discussie of men slachtoffers niet naar één centraal meldpunt moet brengen. Het model van de Child Advocacy Centers in de Verenigde Staten, dat intussen door Zweden en Noorwegen overgenomen is, is een model waar het slachtoffer één referentiemeldplaats krijgt. Deze meldplaats staat onder coördinatie van een procureur. Daar vindt men – als ik het in onze termen vertaal – op één werkvloer het parket Jeugdzaken, de politie Jeugd, en een vertrouwenscentrum. Daar vindt een multidisciplinair eerste contact plaats onder coördinatie van de procureur en op dat ogenblik wordt beslist welk team het dossier het best verder behandelt.

Ten aanzien van het slachtoffer wordt de totaliteit aan mogelijkheden bewaard om te kunnen benutten.

Eenzijds moeten we ons realiseren dat het in veel landen uiteraard de zorg is om aan slachtoffers van seksueel misbruik het beste antwoord te leveren. Op dit ogenblik heeft niemand het model gevonden. In alle landen worstelt men met dat debat. Ondertussen zijn er wel modeevoluties,

ontwikkelingen, waarbij men er toch in lijkt te slagen om tot een betere integratie te komen.

Ik kom nu tot de vragen in verband met het tempo in het dossier. Ook is er gevraagd naar de verjaringstermijn. Hoe kan daarmee rekening worden gehouden, in verhouding tot het tempo van het slachtoffer? Dat is een heel moeilijk thema. Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen door erop te wijzen dat veel mensen vragen hebben naar die verjaringstermijn. Dat viel ook te lezen in veel van de brieven. Hoe dat best beantwoord moet worden, daar heb ik eerlijk gezegd ook geen antwoord op.

Er bestaan voorstellen om de verjaringstermijn pas te beginnen laten lopen vanaf het moment dat het slachtoffer voor het eerst het gesprek daarover initieert. Als kinderpsychiater wil ik daar echter onmiddellijk een beperking bij zetten. Wat betekent initiëren? Als een veertienjarige iets zegt tegen een vriendinnetje en daarna haar uitspraken volledig intrekt, begint de verjaring van dan af te lopen? Of moeten we stellen dat het slachtoffer volwassen moet zijn? Dat is gewoon een heel moeilijk gegeven. Ik kan ook niet meteen indicaties voor begin- en eindtermijnen aangeven.

Door wat er op dit ogenblik gaande is, denk ik wel dat het belangrijk is om ten opzichte van de samenleving inspanningen te leveren om de bespreekbaarheid te vergroten. Er zijn landen waar de overheid een instituut voor preventie heeft, wat wij niet hebben. In zo'n instituut worden alle preventie-initiatieven gebundeld. Van daaruit zorgt men jaarlijks voor affichecampagnes over allerlei onderwerpen. Zodoende wordt men niet afhankelijk van modeverschijnselen als “nu moeten we het daar eens over hebben.” Er wordt echt jaarlijks voor gezorgd dat er in verband met thema's waarbij men mensen ertoe wil oproepen om dat niet stil te houden, met vaste regelmaat wordt gecommuniceerd. Dat heeft betere effecten.

Er is gevraagd naar de analogie met de werking van het vertrouwenscentrum. De werkmethode die ik geschetst heb, is natuurlijk erg beïnvloed door de ervaring die wij hebben in de vertrouwenscentra met intrafamiliale problematiek. De zaak-Dutroux had tot gevolg dat de afstemming tussen vertrouwenscentra en Justitie een flink stuk verbeterde. De consensus bestaat erin dat alles wat extrafamiliaal is, automatisch aan Justitie gemeld wordt.

Stel een dossier met een slachtoffer van een priester, dat kon in de voorbije tien jaar en vandaag niet meer intern gehanteerd worden.

Betekent dit dan dat elke ouder die incest erkent niet meer naar Justitie gaat? Neen, wat wij in dat model hebben willen zeggen is dat de verantwoordelijkheid bij het centrum ligt en niet meer bij de persoon in kwestie. We ontladen het slachtoffer van diens verantwoordelijkheid, het is onze verantwoordelijkheid. Als onze inschatting zegt dat wij daderkenmerken zien die risico's inhouden van recidive, dan is het onze verantwoordelijkheid om naar Justitie te gaan, niet die van het slachtoffer. Wij zijn dan aanspreekbaar indien er zich zeg maar vijf jaar later toch een recidive voordoet waarbij de vraag kan worden gesteld of het vertrouwenscentrum dit niet te lichtzinnig heeft opgevat. Dat soort responsabilisering is voor het slachtoffer een belangrijk helpend element.

Op dezelfde manier hebben we ons geresponsabiliseerd gevoeld voor de slachtoffers die zich in deze commissie gemeld hebben. Wij vonden het evident om met Justitie te werken. De vraag is gesteld of de Kerk daar objectie tegen had. Dat is op geen enkele manier tegenover ons geformuleerd. Ik kan u ook alleen eerlijk zeggen dat het niet ter discussie gesteld is. Het is niet zo dat wij in een relatie zaten waarbij wij over onze werkmethodek continu overleg moesten hebben. Wij hebben twee keer de bisschoppenconferentie ontmoet. Wij hebben nooit vragen gehad over wat wij aan het doen waren of wat wij met Justitie deden of met andere partijen.

De vraag was ook of het afsprakenprotocol met de procureurs-generaal iets aan deze werking toevoegde. Ik vond dat een heel belangrijke vraag, om erop te kunnen wijzen dat men het in het buitenland vaak over onze aanpak van seksueel misbruik had als over grey justice. Wij kennen in ons land toch iets van een soort entente tussen zorgverlening en Justitie. Bepaalde zaken worden doorgegeven en andere niet. Eigenlijk is dit echter weinig transparant in regelgeving gezet. In dat opzicht vond ik de ontmoeting met de procureurs-generaal getuigen van duidelijkheid en transparantie. Ik wil er toch nog eens op wijzen dat er bij die ontmoeting niet of nooit is gezegd dat er dossiers zouden opgehaald worden. Ik beklemtoon dat iedere onderzoeksrechter daarin uiteraard autonoom is. Eigenlijk werden vooral de buitenste lijnen van het kader bepaald, wat moest verwacht worden dat wij zeker zouden melden aan Justitie. Dat stelde ons echter niet vrij om daarbinnen gelijk wat te doen.

Ik denk dat het in ieder geval een zinvolle poging was om dat transparanter te maken. Wij hebben het ook op de website gezet om het transparanter

te maken en te verduidelijken. Ik denk dat die transparantie veel kleiner is in vele andere domeinen waar wij met convenanten werken.

Ik kom dan tot de relatie met Justitie. Was er druk van de opdrachtgevers om bepaalde dossiers niet door te geven aan Justitie? Nee, maar door ons werd ook niet gevraagd of iemand het goed vond. Het was onze verantwoordelijkheid. Het maakte ook onze aansprakelijk. In dat opzicht denk ik dat wij ons zeer bewust waren van het feit wij dat wij aan het einde van de rit afgerekend zouden worden. Er was zoveel media-aandacht voor wat in deze dossiers gebeurde. Wij wisten heel goed dat wij hadden gezegd dat wij het eind september sowieso zouden afwerken en een rapport zouden indienen. Wij wisten dat wij op dat ogenblik ook voor die vragen zouden staan en dat het dus belangrijk was dat wij ons zeer strikt aan een duidelijke code zouden houden.

Er zijn daders die zelf verteld hebben dat er meerdere slachtoffers waren. Namen wij contact op met die slachtoffers? Neen. In de eerste plaats moet u opnieuw goed rekening houden met de werktermijn van acht weken. Wij hebben die dossiers eruit gehaald die volgens ons in de eerste plaats het meeste risico inhielden, die waarbij het ging om priesters die nog actief waren en die mogelijk nog contact konden hebben met kinderen of kwetsbare groepen. Dat vormde de eerste filtering van die dossiers.

Wij namen geen contact op met slachtoffers, omdat verschillende slachtoffers getuigden dat zij dat geprobeerd hadden. Zij hadden al hun oud-klasgenoten een e-mail gestuurd – tegenwoordig kan men een groot deel van zijn klas via internet terugvinden – zeggende dat zij met hen in de klas zaten, dat zij waarschijnlijk ook nog wel wisten dat ieder van hen wat glimlachte over die priester, dat zij daar slachtoffer van waren, dat er volgens hen zeker nog anderen dat ook waren en dat het hen zou helpen mochten die aansluiten en meedoen.

Die slachtoffers vertelden hoe zij woedende reacties kregen van, enerzijds, mensen die zeer sterk net die school de superschool van het land vinden, die net die priester de belangrijkste persoon vonden en zegden dat zij dankzij hem hun beroep en gawe ontdekt hadden en dat zij met die man niks negatiefs meegemaakt hadden en, anderzijds, personen die zegden dat zij slachtoffer waren, maar dat zij het recht hadden om daar niks mee te doen. Zij hadden er beton over gegoten en wilden er met niemand over praten. Sommige mensen waren boos omdat hun vrouw de mail gelezen had. Zij hadden het achter hen gelaten en

zij vonden dat hun rechten geschonden werden door dat zomaar in hun gezin open te scheuren.

Het was duidelijk dat dit complex was. Moesten die dan toch naar Justitie? Ja, het was onze mening dat zij naar Justitie moesten, maar wel op een manier dat wij niet verplicht waren om al deze namen door te geven. Daarom was deze afspraak met de procureurs-generaal voor ons zeer belangrijk want wat zij ons daar als redelijk unieke mogelijkheid boden, in de brief die de commissie stuurde naar de federale procureur, was dat wij konden vermelden dat wij in de onmogelijkheid waren om het slachtoffer bekend te maken, maar dat wij ons als commissie verantwoordelijk voelden en meenden dat priester of pater X, waar wij wel de identiteit van gaven, in strafbare feiten betrokken geweest was en dat onafhankelijk onderzoek daarin nodig was.

Wij zeiden aan het slachtoffer "het kan natuurlijk zijn dat dit traject uiteindelijk toch bij u terecht komt", maar dit was voor vele slachtoffers veel beter haalbaar omdat zij zeiden "oké, dan ben ik niet de klikker". Ik denk, als ik terug mag verwijzen naar het ontwikkelingstraject van slachtoffers, dat men toch kan begrijpen dat die modulering mogelijk moet zijn om maximaal te blijven zoeken "wat kan ik doen om enerzijds verantwoordelijkheid te nemen en anderzijds het slachtoffer te blijven respecteren in de vraag die hij of zij heeft".

Er werd gevraagd of er in die 45 andere dossiers dan alleen canonieke procedures waren. Ik wil toch verduidelijken dat de canonieke procedure niet een of/of-procedure was, of naar Justitie, of canoniek. Er was voor iedereen sowieso de canonieke procedure en dit belet niet dat wij bij iemand, waarvan wij het dossier naar Justitie hebben gestuurd, parallel een brief naar de bisschop sturen met de vraag om die persoon uit dienst te nemen, dat deze persoon niet meer in misvieringen of welke viering dan ook betrokken kan zijn en als priester uit functie moest worden gezet. Daar is geen enkel protest tegen geweest.

Iemand vroeg "als een dader dan het omgekeerde doet, als een dader zegt: ja, ik heb het gedaan", betekent dit dan dat zijn dossier automatisch niet naar Justitie gaat? Nee, dat betekent dit niet. In die 15 zitten voorbeelden van daders die het toch moeilijk hadden met de commissie omdat zij zeiden: "Kijk wat u weet, weet u dankzij mij. Ik heb het u verteld en jullie beslissen om hiermee naar Justitie te gaan, ook al zijn de feiten verjaard." Welnu, ik heb in een vorig contact gezegd dat wat voor mij een heel nieuw gegeven was, was het feit

dat de vraag om naar Justitie te gaan voor heel wat slachtoffers niet verbonden was aan de vraag "ik wil dat die man gesanctioneerd wordt". Omdat men van Justitie geregeld de bevestiging wou van bepaalde informatie. Is het waar dat er nooit klacht ingediend is tegen die persoon? Is het waar dat die persoon dood is? Mag ik ervan op aan dat hij niet met een andere identiteit nu ergens in een ontwikkelingsland zit? Zou het toch niet kunnen dat mijn ouders wel naar Justitie gestapt zijn maar dat zij vonden dat de snotneus daar niets van moest weten en in mijn tijd had ik immers niets te zeggen thuis. Mensen hebben daarom soms nog hoop dat er misschien toch iets gebeurd was. Dat kon dus veel breder zijn.

Er is gevraagd naar aantallen van die 80 dossiers waar geen reactie was van de Kerk. Alles wat wij aan aantallen hebben kunnen objectiveren, stond in het rapport. Er is geen enkel gegeven niet doorgegeven. Dat zijn zaken die we in die acht weken niet hebben kunnen verwerken. Dat zou in dat profiel gezeten hebben.

Ik wil daar toch even wijzen op het belang van die objectivering. Vele getallen worden genoemd. Is er overlapping tussen al die groepen? Ja, waarschijnlijk is er overlapping tussen al die groepen. Zou er overlapping zijn tussen dossiers van de commissie-Halsberghe en de onze? Wij hebben enkele mensen gezien die ook daar geweest waren. Wat is de overlapping met de groep Devillé? Dat was ook een vraag, het contact met Devillé. Een paar weken voor de zaak Vangheluwe ben ik Rik Devillé gaan opzoeken, juist om te kunnen samenwerken. We hebben toen een afspraak gemaakt dat de 300 dossiers zouden overkomen. We zouden dat niet prioritair doen: we zouden eerst zien wat we dringend moesten doen in de dossiers die aan onze commissie gemeld waren.

Rik Devillé is in de commissie geweest om dat ook met alle commissieleden verder te bespreken. Onze afspraak was dat wij er een aparte equipe op zouden zetten. Waarom? Omdat de kracht van het werk van de Beweging voor mensenrechten in de Kerk natuurlijk was dat zij een heel open appel had, dat allerlei verhalen toegekomen waren en dat het heel onduidelijk was voor ons – wij richtten ons op de dossiers pedofilie – welke dossiers daaronder vielen en welke dossiers andersoortige problemen betroffen. In het verleden werd dat door Rik Devillé geschat op 80 tot 90 dossiers pedofilie en 200 dossiers die niet met het strafrecht in conflict waren, maar wel met de kerkelijke moraal of het canoniek recht. Dus het was voor ons duidelijk dat we daarin

ondersteuning moesten geven en een equipe progressief moesten oprichten om dat dan samen te doen.

Ik denk dat die nood om een totaal overzicht te hebben van de slachtoffers, van de periodes, van wat de vragen zijn die bij de slachtoffers leven nog altijd belangrijk is om zo dicht mogelijk bij de objectivering toch te kijken wat hier de tekorten waren.

Is er invloed geweest op arrondissementeel vlak? Neen, ik ben niet door een specifieke bisschop gecontacteerd geweest in verband met iets specifiek in zijn regio.

Of dat het ontslaan van priesters voordien gebeurde? Daarvan weet ik niets. Ik heb mij daarmee niet beziggehouden. Dat weet ik niet.

Of ik tegenwerking heb ervaren? Neen.

Werden brieven correct beantwoord? Laat ik daarover duidelijk zijn, wij schreven geen rapport. Ook dat is toch een element dat wij belangrijk vonden in onze commissie. Als iemand zijn verhaal brengt, is dat een verhaal, het is natuurlijk geen getuigenis in de klassieke strafrechtelijke betekenis van het woord. In die 475 dossiers zitten 160 dossiers die louter op basis van een telefoongesprek zijn.

De contactpersonen van de commissie hebben daar iemand aan de lijn gehad. Heel vaak waren dat hoogbejaarde mensen die geen e-mail gebruiken, die nog van het standpunt waren dat ze het niet op papier zouden zetten, want dan kan er nooit iets mislopen. Van dat telefoongesprek werd nota genomen. Wij hadden daarvoor een format om het zeer elementair te noteren, omdat wij precies vonden dat een telefoongesprek slechts een telefoongesprek is, wij vonden dat wij ervoor moesten zorgen dat wij die mensen uitgenodigd kregen. Ook al zeiden die mensen, en dat waren er heel wat, dat ze alleen maar belden opdat de Kerk zou weten wat er allemaal gebeurd is en dat ze geen vraag hadden. Wij wilden die mensen toch uitnodigen, precies omdat in zo'n ontwikkelingstraject dit soort telefoon de eerste stap kan zijn om iemand te testen in zijn betrouwbaarheid, zijn betrokkenheid enzovoort.

Dat zijn dus 160 dossiers waarin zo goed als niets zit. Daar zit een naam van de dader in. Daar staat in vijf trefwoorden wat die persoon daarover verteld heeft. Uiteraard moest dat geobjectiveerd worden, moest dat verder bevraagd worden.

Wij maakten geen rapport, wij schreven een brief aan de bisschop dat de commissie in haar voltalligheid persoon X gezien had en dat de commissie ernstige redenen had om aan de bisschop te vragen om deze persoon uit zijn functie te zetten. Aangezien wij nooit met volledige tegenspraak werkten, ging het elke keer ook over daders die bevestigden wat er gebeurd was. Er stond echter geen opsomming in van wat die uitgestoken had en met wie enzovoort. Dat werd anoniem gehouden, omdat men anders met het probleem zit dat men een verslag moet geven aan de betrokkene, ook aan degene die beschuldigd wordt, met de vraag of hij akkoord is met de manier waarop dat verwoord wordt enzovoort. Wij bleven dus zoveel mogelijk uit die procedurele kwesties.

De kwesties die echt bevestigd of ondervraagd moesten worden, moesten naar Justitie.

Over de families is gevraagd: zwegen de ouders? Waarom verdedigden ze hun kinderen niet? Ik wil hier toch een link leggen met de uitbreiding naar uw thema van ook andere groepen met gezagsrelaties. Het seksueel misbruik doet zich voor in organisaties die macht hebben, die in de tweede plaats iets heiligs hebben en in de derde plaats waar er een gesloten cultuur is. In de zestiger jaren is seksueel misbruik voor het eerst besproken geweest in gezinnen. Dat is de eerste organisatie die struikelde. Incest werd ontdekt, terwijl iedereen natuurlijk ook wist dat het bestond, maar er is maar wetenschappelijke literatuur vanaf de jaren zestig. Waarom? Omdat het gezin als heilig huisje in die periode kantelt. Echtscheiding was geen taboe meer enzovoort, dus kon over een gezin ook verteld worden wat er niet zo fraai aan was. Gezinnen hebben eigenlijk tot nu toe massaal de aandacht gekregen van heel het domein van mishandeling, geweld enzovoort.

Andere sectoren zijn maar zeer langzaam gevolgd. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het heilige huis van artsen in de operatiezaal, waar het dertig jaar geleden ook ondenkbaar was dat een medische fout eerlijk aan de familie zou worden erkend. Meestal deed er zich een onverwachte complicatie voor. Vandaag weten wij dat er procedures bestaan, commissies en dergelijke meer. Iedere keer moet het heilige huis kantelen en moeten we ons bevragen: wie beantwoordt daar vandaag aan? Wie heeft vandaag macht en gezag? Wie is vandaag een heilig huis en wie heeft een forse, interne, gesloten cultuur?

Ik ben blij dat u professor Vanden Auweele beluisterd hebt, die in zijn eerste publicaties niet

gehoord werd. Het heilig huis van sport, het gezonde. Men gaat toch niet beginnen met meldpunten op te richten. Men gaat toch niet vragen om ook daar voor eigen deur veegt, want dan geven we de indruk dat dat allemaal niet te vertrouwen is, die sport en dergelijke meer. Er is de gesloten cultuur van de happy few die mee op training mogen naar bepaalde stageplaatsen enzovoort, en wie zou daar niet toe willen behoren? Dat is wat je ook in de Kerk ziet, waar priesters tot de happy few behoorden, waar men zwijgt omdat men ook tot het klikje wil behoren, waar er veel gezag en macht aan verbonden was. Goed, het woord heilig moet ik daar niet uitleggen.

Het is iedere keer als deze structuren kantelen, dat er ineens moed is om die structuur aan te pakken, aan te spreken en om ineens allerlei dossiers te zien. Ook als wij het hebben over misbruik in de wereld van de therapie, gaat het iedere keer over structuren die dat soort kenmerken hebben.

Waarom hebben die ouders gezwegen? Zij zijn daarvan deel geweest. Ik heb er u op gewezen dat dit zeker in de Vlaamse families gold, voor zover wij hier momenteel een zicht op hebben. De Nederlandse collega's hebben dit niet op die manier teruggevonden. Men vond dat wel in Ierland terug. Dat is het fier zijn van het Vlaamse gezin om een priester tot hun vrienden te kunnen rekenen. Bij veel families zat die priester mee aan tafel en werd hij nonkel genoemd ook al was die geen familie. Het behoren waardoor de status mee opgetrokken werd.

Heb ik na operatie-Kelk contact gehad met slachtoffers? Ja, het is zo dat wij heel duidelijk als commissie hebben afgerond. Dat belet niet dat na een periode van stilzwijgen heel wat mensen opnieuw op zoek lijken te gaan. Die mensen die zich niet richten tot advocaten, media enzovoort en die vooral op zoek waren in stilte. Van de commissieleden ben ik op dit ogenblik de enige die op e-mail te vinden is.

Ik maak aan deze personen duidelijk dat als ze contact willen nemen, met mij contact kunnen opnemen als arts, als psychiater maar niet meer als oud-voorzitter. Voor heel wat mensen betekent dit dat ik ze eenmalig zie, dat mensen eigenlijk een nagesprek nodig hebben.

Van daaruit kan ik alleen maar zeggen dat ik opgeladen blijf met hun belang en de nood die veel van deze mensen hebben en de angst die zij hebben om toch verdere hulp te zoeken. Het zijn zowel mensen bij wie de bemiddeling afgebroken was als mensen waar die nog bezig was.

Een bijzonder zorg is toch nodig voor de

Franstalige slachtoffers. Er was een massale toevloed van Vlaamse slachtoffers. Daarnaast hadden wij grote moeite om een Franstalige equipe samen te stellen. Wij hadden vanaf het begin wel twee Franstalige stafleden, maar dat was te weinig om een equipe te maken. De dag voor de inbeslagname zaten wij voor het eerst met de volledig samengestelde Franstalige equipe samen en zouden wij met die dossiers beginnen. Wij waren acht weken bezig.

Het is pijnlijk voor al deze mensen dat zij heel weinig van de commissie hebben gehoord.

Is er nazorg? U weet dat in Vlaanderen minister Vandeurzen een initiatief heeft genomen, met de CAW's, waartoe zich als ik het goed heb toch een veertigtal mensen heeft gericht.

Ik meen dat op dit ogenblik de maatschappelijke onduidelijkheid groot is in welke richting het onderwerp gaat en in hoeverre een slachtoffer nog voor zichzelf keuzes kan maken. Eerst zal collectief een aantal antwoorden geformuleerd moeten worden, voor een deel van die mensen zal men ingaan op het zorgaanbod zoals de samenleving het nu aanbiedt.

La présidente: Avant de passer à un nouveau tour de questions, je voudrais vous demander une précision. Vous avez cité une étude sur le suivi des cas d'abus dans les parquets ou dans les jugements. Je vous demanderai ses coordonnées exactes pour qu'on puisse trouver cette étude et la transmettre aux membres de la commission. Rassurez-vous aussi: nous entendrons tous les maillons de la chaîne pénale, du policier au juge.

Je voulais vous poser une question. Vous dites que 91 prêtres abuseurs ont été identifiés dans votre rapport.

Prof. Peter Adriaenssens: Il y en a 470.

La présidente: Ne s'agit-il pas du nombre de victimes?

Prof. Peter Adriaenssens: Non, soyons clairs! Il y a 506 victimes et 475 prêtres abuseurs. Nous avons un système informatisé dans lequel chaque dossier était introduit aux fins d'établir des liens entre les victimes d'un même abuseur. Le nom du dossier est celui de la victime.

La présidente: À quoi correspond le chiffre de 91? S'agit-il des prêtres toujours en activité?

Prof. Peter Adriaenssens: Le rapport a été établi

sur la base de 200 dossiers. Environ 50 % des abuseurs étaient encore en vie. Par la suite, j'ai lu que Mme Bellens avait dit que dans 120 de ses dossiers, environ 38 % des abuseurs étaient encore en vie.

La présidente: Cela fait donc beaucoup plus que je ne le pensais. Je m'étais trompée dans les chiffres. Il y a donc plus de 400 abuseurs identifiés. Pour combien de prêtres avez-vous demandé la révocation?

Prof. Peter Adriaenssens: Nous étions engagés dans 60 dossiers. Nous avons demandé que 15 prêtres soient relevés de leurs fonctions.

Er werd gevraagd hun functie op te heffen. Van de vijfenveertig anderen was de meerderheid overleden of ouder dan vijfenzeventig jaar. Zij waren niet meer in functie. Wij hebben gecontroleerd of dat inderdaad zo was, of wij daarvan zeker konden zijn.

La présidente: J'entends bien votre logique de la relation entre la victime et l'abuseur. Toutefois, je tiens à rappeler que même lorsqu'il s'agit de faits de mœurs, de coups et blessures, de relations physiques entre une victime et un auteur, la société a son mot à dire.

Votre logique suit la logique intrafamiliale qui, auparavant, en cas de coups et blessures, faisait dire que cela devait rester dans la famille, que c'était une histoire entre mari et femme, qu'il fallait maintenir la paix des familles. Dans votre logique, on a l'impression que la société n'a rien à dire si la victime ne veut pas de sanction. Je ne suis pas d'accord. Je pense que quoi qu'il arrive, même si la victime ne porte pas plainte, le devoir d'un parquet, le devoir d'un ministre, si des personnes sont identifiées, est de saisir la justice. La société doit en effet être protégée dans son ensemble et doit reconnaître les faits. La victime, même dans une procédure pénale, peut rester anonyme puisque le droit pénal le permet.

Vous dites qu'il faut mener des campagnes d'information sur cette thématique même en dehors du contexte actuel. Je pense que la société doit avoir son mot à dire, même si une commission de réconciliation a été mise sur pied. Même si les faits sont prescrits, si la personne est identifiée, je pense qu'il doit y avoir une trace judiciaire.

Prof. Peter Adriaenssens: Mevrouw, dat is een belangrijk punt dat nu gerealiseerd wordt. De bijzondere commissie draagt daartoe bij. Wij

weten echter dat vanaf de jaren 90 Rik Devillé geregeld in de media gekomen is over zijn conflicten met de Kerk en over de dossiers van de Kerk en daarover een boek gepubliceerd heeft dat ieder van ons heeft kunnen lezen en waarop niet ik, noch anderen, gereageerd hebben. Dat heeft geen enkele maatschappelijke gevoeligheid gegeven. In 2000 is de commissie opgericht die open gewerkt heeft. De oproepen stonden in de media. In 2008 of 2009 stond in de media te lezen dat mevrouw Halsberghe het opgaf.

Dit alles had echter het zwijgen van ons allen als resultaat. Vandaar dat ik de eer wil verdedigen die wij met zijn allen moeten toekennen aan de 475 mensen die zich kenbaar gemaakt hebben. Zij hebben ons wakker geschud. Daar heeft niemand verdienste aan, ook niet de commissie. Het moet heel duidelijk zijn dat er voordien veel wantrouwen was. Wij hadden twintig dossiers. Er is dus een soort shock nodig geweest opdat zij ons een shock konden geven.

Het debat dat nu gaande is, is heel belangrijk. Ik heb ook gezegd dat wij ons als commissie progressief gerealiseerd hebben, dat wij te evident op een bestaande lijn van entente en grey justice, een grijze zone, zijn doorgegaan. Misschien had dit toch ooit op een of ander domein moeten gebeuren om ervoor te zorgen dat wij daaraan iets zouden doen. Dat is het belangrijke. Het blijft echter mijn oproep om er ook voor te zorgen dat die 475 mensen daarin de mogelijkheid krijgen om hun keuzes te maken. Zij mogen niet mee in een draaikolk daarvan terechtkomen.

Renaat Landuyt: Alvorens een oordeel te vellen heb ik toch nog een aantal vragen over de grey justice. Ik probeer te begrijpen hoe u werkte. U zei dat het model vertrouwenscentrum eigenlijk het model was dat u automatisch aan het toepassen was. Dan legt u over dat model vertrouwenscentrum uit dat enkel het extrafamiliale rechtstreeks naar Justitie ging en het intrafamiliale niet.

Als men iets dergelijks overplaatst naar de Kerk, betekent dat dan dat men de Kerk als een familie aanziet, of betekent dat dan, aangezien het niet intrafamiliaal is, dat alles rechtstreeks naar Justitie zou moeten gaan?

Prof. Peter Adriaenssens: Neen, daar ligt de opsplitsing. Bij priesters die overleden zijn of die 70 jaar zijn en waar de feiten 40, 50, 60 of soms zelfs 70 jaar geleden zijn gebeurd, doet men de slachtoffers niet de pijn aan van een juridische procedure, die zij niet vragen. Wij moeten de

verantwoordelijkheid nemen om te kijken in welke situaties het wel gepast is. Het is inspirerend, maar het is natuurlijk niet hetzelfde als het model van het vertrouwenscentrum. Laat dat duidelijk zijn. Dat moet ik corrigeren.

Renaat Landuyt: In verband met de entente en de grey justice, heb ik een tweede vraag. U zei dat u de verklaring van mevrouw Bellens hebt gelezen. Ik veronderstel dus dat u ook de verklaring van de heer Schins, de procureur-generaal, hebt gelezen, alsook hetgeen de heer Visart de Bocarmé in de krant heeft gezegd. Zij spreken niet van een overeenkomst met de commissie. Zij zien dat echt niet zoals u dat opvat, althans niet op het moment van hun verklaringen. Zij hebben op het moment van de verklaringen gezegd dat er geen overeenkomst was.

Prof. Peter Adriaenssens: Ik weet niet hoe u die tekst noemt, want die tekst stond op het internet.

Renaat Landuyt: Zij hebben zelfs een andere titel aan de tekst gegeven. Op de tekst die zij aan ons hebben gegeven, staat er...

La **présidente:** (...)

Renaat Landuyt: Het waren de puntjes op de i. Het staat ook in de verklaring. Zegt u nu: neen, op het moment dat zij met ons aan het praten waren, had ik meer dan het gevoel dat ik een overeenkomst aan het sluiten was?

Prof. Peter Adriaenssens: Tijdens het gesprek daar is dit besluit er niet gekomen. Men heeft beluisterd wat wij gemiddeld in de commissie zagen toekomen, men heeft vragen gesteld en dan heeft men gezegd dat men mij zou laten weten hoe men er naar keek. Ongeveer vier weken later heb ik die brief gekregen. Wij hebben daarover geen contact meer gehad. Ik heb die brief gekregen. Wij hebben die brief op internet gezet. Het woord overeenkomst zal mijn woord zijn.

Renaat Landuyt: Regulering.

Prof. Peter Adriaenssens: In ieder geval staat op de website de eigen titel van het document zoals wij het gekregen hebben. Het document omvat twee delen, ook een deel hoe men daarover verder een werkgroep zou maken.

Renaat Landuyt: In ieder geval, grijs blijft nog altijd een beetje grijs. Wij moeten daaraan werken, maar dat is dan onze verantwoordelijkheid.

Ten slotte, u zegt dat er geen probleem was. U stuurde een verzoek om een priester af te zetten naar de autoriteiten en die hadden daarmee geen probleem. Bedoelt u daarmee dat de priesters dan werden afgezet?

Prof. Peter Adriaenssens: Ja. Nog altijd binnen die tijdsspanne, bestond er over die vijftien dossiers geen discussie dat die personen uit hun functie moesten worden gezet.

Zoals ik al heb gezegd, wij hebben eerst de dossiers eruit gehaald waarvan wij op het eerste gezicht de indruk hadden dat zij een bijzonder risico vormden.

Renaat Landuyt: Een tiental priesters werd afgezet in die korte periode?

Prof. Peter Adriaenssens: Vijftien.

Carina Van Cauter: Het document dat ons door de voorzitter van het College van de procureurs-generaal ter beschikking werd gesteld met betrekking tot de regulering van de informatiedoorstroming is een ander document dan het document dat wij op uw website kunnen lezen.

Dat zal ongetwijfeld nog ter sprake moeten komen in deze commissie, maar ik meen dat het nu niet het moment is om dat te doen. Wij hebben allemaal nog een aantal vragen en ik zal daarover vandaag dus geen vragen stellen.

Ik heb echter nog twee andere vragen. U hebt gezegd dat een van de redenen waarom u ontslag hebt genomen uit de commissie-Halsberghe was dat u correspondentie ontving van de commissie waarmee u niet kon leven. Wij hebben van mevrouw Halsberghe gehoord dat zij de verslagen die zij finaal opstelden naar de commissieleden stuurden. U hebt dergelijke verslagen dus ook ontvangen.

Kunt u uw briefwisseling uit die periode en de verslagen die u hebt ontvangen ter beschikking stellen van deze commissie? Bent u nog in het bezit van deze stukken en kunt u ze desgevallend ter beschikking stellen?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik heb die niet bijgehouden. Ik kon niet begrijpen dat er correspondentie rondging met betrekking tot mensen die ik niet kende, die wij niet hadden gezien, waarvan wij niet wisten wat zij hadden gezegd en hoe zij werden aangesproken.

Daar werd over ouderschap gesproken. Als commissielid werd ik daar ineens mee betrokken, terwijl ik niet eens weet over wie of wat het gaat. Automatisch word ik loyaal bevonden in de conclusies daarvan.

In mijn brief aan de kardinaal en aan mevrouw Halsberghe heb ik laten weten dat ik daaruit ontslag nam, want ik wil wel verantwoordelijkheid, maar dan wel verantwoordelijkheid voor datgene waarin ik betrokken ben. Ik wil geen verantwoordelijkheid, dus ik wil geen documenten hebben waarin over strafbare feiten geschreven wordt, waarover ik niet mee heb kunnen nadenken, waarbij ik niet eens weet waarover het gaat.

Carina Van Cauter: Hebt u dat weggegooid?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik heb dat vernietigd. Ik vond dat dat niet kon.

Trouwens, in ons rapport kunt u lezen dat een van de interne regels was dat er geen kopieën gemaakt konden worden. De commissieleden kwamen het dossier inkijken op het bureau, maar er konden geen kopieën circuleren. Om die reden zaten wij bij de inbeslagname ook letterlijk zonder dossiers.

Wij hadden de beschikking over een volledig bestand van de dossiers van de commissie-Halsberghe, via een van de commissieleden, mevrouw De Montpelier, die zowel in mijn commissie zat als in de commissie-Halsberghe. Zij had heel keurig haar archief behouden. Dat hadden we naar ons gehaald. Als er mensen naar ons zouden terugkomen, dan zouden wij ook naar die stukken kunnen gaan kijken. Dat stond mooi geklasseerd, maar dat is meegenomen.

Zelf hebben wij dus niets, neen.

Carina Van Cauter: U zegt dat u tweemaal een onderhoud hebt gehad met de bisschoppenconferentie. Naar ik aanneem, is er in dat onderhoud over iets gesproken. Over wat precies inzake de werking van de commissie ging het dan tijdens dat onderhoud?

Is schadevergoeding voor de slachtoffers daar aan bod gekomen?

Hoe werd er daarop gereageerd?

Prof. Peter Adriaenssens: Monseigneur Léonard en de bisschoppen hadden gevraagd of ik op de

bisschoppenconferentie toelichting wilde komen geven over de manier waarop wij te werk gingen. Ik was vergezeld door drie andere commissieleden.

Dat is een gesprek geweest van ons in hun richting. Wij hebben uitgelegd wat er op dat ogenblik – het was toen een drietal weken na de zaak-Vangheluwe – op ons afkwam, hoe wij daarnaar keken en hoe de samenwerkingen evolueerden, zoals het overleg met Justitie en met anderen.

Zij hebben geluisterd en hebben ondersteund dat wij alles moesten doen wat wij nodig achtten.

Ik herhaal dat vergoedingen ter zake niet als een apart thema naar voren is gebracht. Er is ook niet gezegd dat wij het over een bepaald onderwerp zeker niet mochten hebben.

Zij hebben de bewuste vragenlijst ook gekregen en gezien. Zij zagen de breedte van de zaken die erin werden gevraagd. Er is dus niet over één bepaald onderdeel nader bevraagd. Er is nadrukkelijke steun aan de slachtoffers betuigd.

Carina Van Cauter: Was er bij het tweede gesprek een evolutie? Waarover ging het tweede gesprek? Ging het over de werking?

Prof. Peter Adriaenssens: Het ging over de inbeslagname.

Het tweede gesprek is doorgegaan op het ogenblik dat wij het rapport hebben opgesteld. Het rapport hebben wij vooraf aan de bisschoppen bezorgd, zodat zij zouden weten wat wij de daaropvolgende week aan het publiek zouden presenteren. Ook bij voornoemde gelegenheid hebben wij een toelichting gegeven.

De bisschoppen hebben op voornoemd ogenblik hun bezorgdheid geuit, met name dat zij bang waren over de manier waarop het publiek naar vooral Luik, met 124 getuigenissen, zou kijken. Zij vroegen zich af of het publiek zou inzien dat het bekend geraken ook dankzij Luik is gebeurd, omdat Luik de nodige openheid betoonde. Er heerste ook heel wat ongerustheid over de vraag of de hele zaak niet als een boemerang naar hen zou terugkeren. Zou het publiek begrijpen dat de bisschoppen hoe dan ook van de kwestie afwilden en vonden dat de zaken in kwestie moesten worden opgelost. Zij wilden het doen zoals het moest gebeuren.

De bisschoppen hebben dus hun angst geuit. Er is

echter niemand, noch de aartsbisschop noch de bisschoppen noch de vertegenwoordigers van de hogere overste, geweest die een bepaalde passage uit het rapport wilde zien verdwijnen. Er is ook geen enkele anekdote of geen enkel verhaal geweest waarvan zij oordeelden dat het onmogelijk in het rapport mocht staan.

In voornoemd opzicht hebben wij in belangrijke mate met andere bisschoppen te maken gehad dan de bisschoppen waarmee de commissie-Halsberghe te maken kreeg. Op dat ogenblik is er immers ook een wissel van bisschoppen gebeurd. Ik heb bijvoorbeeld nooit contact gehad met monseigneur Luysterman, die met pensioen was. Op dat ogenblik was monseigneur Van Looy bisschop in Gent. Ook Antwerpen had net een nieuwe bisschop. De bisschop van Brugge was weg. Het waren ook de eerste contactmomenten met monseigneur Léonard, die de nieuwe aartsbisschop was geworden.

Het voorgaande heeft volgens mij een belangrijke bijdrage geleverd aan de verandering van het kerkelijke landschap.

Marie-Christine Marghem: Madame la présidente, je voudrais vous demander de poser deux questions distinctes au professeur Adriaenssens en lui précisant de répondre à chaque question en quelques mots synthétiques et précis. En effet, je n'ai malheureusement pas obtenu les réponses non pas que j'attendais, mais les réponses aux questions que j'ai posées tout à l'heure.

C'était très simple d'ailleurs. Premièrement, après les affaires Dutroux, un point de contact a été créé pour les victimes d'abus sexuels dans l'Église. Deuxièmement, la commission Halsberghe a été instaurée. Troisièmement, il y a la commission Adriaenssens. Quel est le mandat que l'Église a donné à la commission Adriaenssens pour travailler?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik weet niet welk antwoord u van mij verwacht. Het mandaat was om met een commissie kwalitatief de klachten van slachtoffers te beantwoorden.

Ik heb geen directieven gekregen. Men vroeg aan mij om te bekijken hoe dat volgens mij in 2010 zou moeten en om dat uit te leggen.

Dat heb ik gedaan in een eerste fase. Dat heb ik al toegelicht. Er is mij initieel niet gevraagd om voorzitter te worden. Pas nadien hebben ze mij gevraagd: u kent het model dat u voorstelt; wil u

het uitvoeren, wil u daar de voorzitter van zijn?

Mijn mandaat is die opdracht. Het was onze missie om hulp te verlenen en om voor de slachtoffers al het mogelijke te doen wat nodig zou zijn.

Marie-Christine Marghem: Étant donné que le mandat était de donner au moins une aide aux victimes et de faire le nécessaire pour elles, sachant que vous étiez conscient, même si ce n'était pas une question centrale, qu'une indemnisation pouvait être octroyée aux victimes, même après la prescription des faits; sachant que des victimes ont porté à votre connaissance des faits reconnus par des abuseurs, parmi ces victimes de faits reconnus, notamment au départ du questionnaire que vous avez envoyé, certaines vous ont-elles demandé de l'aide pour une indemnisation, sachant qu'elles ont, elles aussi, des frais (psychothérapeutes, médicaments, telle ou telle chose a dû être payée par elles au cours de leur existence en raison des faits)?

Prof. Peter Adriaenssens: Er zijn er twee die dat hebben gevraagd, maar nogmaals, wij beschouwden dat als vragen in ontwikkeling. Je moet mensen niet vastpinnen op hun eerste antwoorden. Vele mensen zeiden: ik zou al blij zijn als ik erkenning krijg, ik zou al blij zijn als die man toegeeft. Dat wil ook heel vaak zeggen dat het slachtoffer een rangorde in zijn hoofd heeft: wat is het eerste belangrijke punt.

En als dat eerste punt is opgelost, als die erkenning krijgt, dan gebeurt het vaak dat men zegt: en eigenlijk vind ik nu ook dat... Ook vandaag zijn er nog altijd mensen die tot het besluit komen: ik zou toch naar Justitie willen gaan. Die laten mij weten: ik weet dat ik een van die vijftien brieven ben – want dat wisten die slachtoffers –, ik heb u toen gevraagd anoniem te blijven, maar nu voel ik mij klaar om mij kenbaar te maken, hoe kan ik dat doen.

Het zijn mooie voorbeelden die erop wijzen dat wij die volgorde niet moeten beschouwen als 'voor eens en altijd vastliggend'. Zij moeten kunnen rekenen op breedte.

Dat was in die acht weken natuurlijk absoluut niet de prioriteit. Eerst moest er aan beveiliging worden gewerkt. Maar het onderwerp zat erin.

Marie-Christine Marghem: Donc, dans votre esprit, indemnisation signifie automatiquement judiciarisation? Vous n'envisagez pas d'indemnisation de commun accord avec l'auteur,

comme dans le cas de Vangheluwe, qui a versé des sommes à son neveu? Je suppose que c'était quand même pour une raison précise! Vous n'imaginiez pas que des transactions puissent avoir lieu entre l'auteur, l'abuseur et la victime en termes d'indemnisation?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik kan vandaag alleen vaststellen dat alle mensen die geld hebben gegeven, verdacht worden van doofpotwerk. Op het ogenblik dat men geld betaalt, is het zeer moeilijk onderscheid te maken. Wij waren op dat ogenblik een commissie van de Kerk, zoals mij toch vaak duidelijk gemaakt wordt. Indien wij zeiden "Kijk, wij doen een voorstel," hoe kon men er dan achteraf zeker van zijn dat wij niet eerst gepolst hadden bij de bisschop welk tarief haalbaar was.

Men behoort daar neutraliteit in te brengen. Ja, de morele schadevergoeding is een kwestie voor Justitie. In onze visie was dat inderdaad niet iets waarvoor de commissie zich kon engageren. De commissie kon in deze immers alleen maar verdacht handelen.

La **présidente:** Si j'ai bien compris votre réponse, vous estimiez que le fait de vous mêler de l'indemnisation posait problème par rapport à votre neutralité.

En demandant par exemple 25 000 euros, vous auriez dû négocier avec la conférence épiscopale pour chaque cas. Est-ce cela que vous vouliez dire?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik ken geen enkele indicator die het voor de commissieleden mogelijk maakte te bepalen welk bedrag aanvaardbaar is als vergoeding. Is dat bedrag louter afhankelijk van het slachtoffer? Is een slachtoffer dat niet veel vraagt, dan goedkoper dan een duur slachtoffer? Ik meen dat daarvoor ethische regels moeten komen en dat dat niet louter aan de inspiratie van onze commissie kan worden overgelaten.

La **présidente:** C'est clairement ce qui vous a opposé à la commission Halsberghe. À présent, cela me semble évident! Puisque vous ne pouvez pas déterminer éthiquement une indemnisation, vous estimez que toutes les indemnisations doivent passer par la justice. Même si vous aviez continué votre travail, l'indemnisation n'en aurait pas fait partie.

Prof. Peter Adriaenssens: De morele schadevergoeding niet, wel de schadevergoeding van de feitelijke kosten. Die twee slachtoffers

hadden bijvoorbeeld een overzicht bij van hospitalisatiekosten, psychotherapie en dergelijke meer. Daar gaat het over een concrete realiteit die in onderhandeling kan gezet worden met de dader. De commissie moet daar niet zeggen over welk bedrag het gaat, daar heeft de persoon in kwestie een concrete vraag.

Bij mensen die een financiële compensatie vragen, zijn dat twee begrippen die voortdurend door mekaar liepen. Er zijn mensen voor wie het belangrijk is om een morele schadevergoeding te krijgen, los van de kosten die ze gedaan hebben. Er zijn er anderen die het vooral hebben over de reële kosten die ze gemaakt hebben. Ook daar weer was het niet aan ons om mensen vast te pinnen op één type van vergoeding.

Carina Van Cauter: Was het dan niet aan de commissie om voor te stellen dat er bijvoorbeeld tussen dader, kerkelijke autoriteit of degene die de vergoeding op zich zou nemen en slachtoffer tot een overeenkomst van minnelijke medische expertise zou gekomen worden zodat dan op een onafhankelijke wijze de schade kon worden geobjectiveerd, vastgesteld met vervolgens de vergoeding door de dader?

U bent gerechtspsychiater, ik neem aan dat u toch reeds bent opgetreden in expertises om schade te begroten. Het lijkt mij zo vreemd dat u daar niet op gekomen bent, terwijl u voorzitter was van de commissie.

Prof. Peter Adriaenssens: Wij hebben bij een aantal dossiers in de media bekeken wat er bij eerdere veroordelingen uitgesproken was. De schadevergoeding voor psychiatrische schade is de laagste die men kan hebben in ons land. Men is beter lichtjes aangereden tegen de knie dan aangerand of slachtoffer van seksueel misbruik, waar men niet in staat is om objectieve schade te geven.

In veroordelingen die wij hebben gelezen, was er een die ging over een priester die vijf kinderen misbruikt had, die getuigd hebben, het ging daar over 18 maanden probatie en een schadevergoeding van 1 000 euro. Dat was het. Wij hebben daarin ook een verantwoordelijkheid, om mensen niet zomaar het bos in te sturen om daar dit soort pijnlijkheden op te lopen.

Bovendien zijn er ook slachtoffers die duidelijk gemaakt hebben dat de dader aan hen heeft laten weten "het is goed dat die bisschop dat betaald heeft, maar ik vind nog altijd dat ik niets verkeerd gedaan heb". De vraag is ook waar die

persoonlijke responsabilisering zit van de dader die dit tot een geheel moet maken. Ook daar zit een risico. De grote aandacht die er voor de schadevergoeding is, staat haaks op de grote vraag van slachtoffers naar erkenning. "Ik wil die man horen zeggen: 'ja, ik heb dat gedaan.'" "Ik wil die man horen zeggen: 'jij had daar als kind niets mee te maken.'" Dat is de grote vraag.

De andere zijn niet uitgesloten, laat dat duidelijk zijn. Hadden wij maanden kunnen werken dan weet ik niet tot wat wij uiteindelijk zouden gekomen zijn maar het is... Ik kan u alleen maar zeggen hoe wij het gedaan hebben. Ik hoor uw kritische bevraging. Ik kan het u alleen maar aangeven zoals wij het gedaan hebben.

Carina Van Cauter: Natuurlijk, maar als wij ons de beelden van daarstraks herinneren dan hebt u ons aangetoond dat dergelijke schade in bepaalde gevallen zelfs fysisch aanwijsbaar is – objectiveerbaar. Dat gevolgen dus objectiveerbaar zijn. U weet dat. U hebt daar kennis van. Waarom dan een expertise uitsluiten?

Prof. Peter Adriaenssens: De mannen die wij gezien hebben met impotentie. Ga ik zeggen: goed, 50 000 euro?

Carina Van Cauter: Nee, maar u zou wel hebben kunnen suggereren om een deskundige aan te stellen om die schade te begroten. Ik zeg niet dat u dat moest begroten, maar...

Prof. Peter Adriaenssens: Wanneer zou ik een antwoord hebben? Binnen twee of drie jaar? Ik zeg niet dat die dingen uitgesloten zijn, maar ik denk dat u toch ook realistisch moet blijven. Wij hebben acht weken gewerkt...

Carina Van Cauter: Professor Adriaenssens, akkoord. U zegt mij dat u zelfs de intentie niet had om het te proberen.

Prof. Peter Adriaenssens: Wel om deze zijn expertise te laten hebben langs gerechtelijke weg en die daarin te steunen, maar dat daar de schadevergoeding moet bepaald worden. Er waren toch ook wel slachtoffers die zeiden: kijk, ik wil u een kans geven, ik kom eens kijken, ik vertrouw jullie allemaal niet want ge zijt misschien allemaal maar een club van de bisschop. Als ik op dat moment zeg: ga u eens laten zien door die persoon om de schade te bepalen, welke kansen heb ik dan op neutraliteit? Zou ik hier dan niet zitten met de vraag of ik niet een bepaalde bevooroordeelde club experts ingeschakeld heb? Ik kan daar alleen maar zeggen dat ik geen

argumenten zie om dit op eigen initiatief te hebben gedaan. Ik denk dat, aangezien de procedure daar wettelijk kan, dat daar de verjaringstermijn geen rol speelde en dat ze daar zeker aan ieder kon aangeraden worden.

Stefaan Van Hecke: Ik heb twee vragen, één aansluitend over de schadevergoeding. Ik volg collega Van Cauter. U heeft het daarnet gehad over de vragenlijst en dat was ook op vraag van mevrouw Van Cauter. Die vragenlijst werd doorgestuurd en is inderdaad tot stand gekomen op suggestie van een journalist. Ik heb dat boek ook gelezen dat hij geschreven heeft en waarin hij ook uitlegt hoe hij tot die vragenlijst gekomen is, dat hij daarover gecorrespondeerd heeft met u.

Maar u en uw commissie gingen akkoord met die vragenlijst. Als dan vragen gesteld worden welke schade men heeft geleden en slachtoffers vullen dat in, dan creëer je natuurlijk een stuk verwachting dat die commissie ook dat aspect, naast de andere, ter harte zal nemen. Ik weet dat het niet zo evident is om daar onmiddellijk een bedrag op te plakken, maar de suggestie om naar een minnelijke expertise te gaan, lijkt mij dan een mooie stap te zijn.

Eigenlijk heb je een stukje misschien valse verwachtingen gecreëerd bij een slachtoffer dat er wel moeite voor doet om zijn schade te beschrijven. Uiteindelijk zegt u dan: ja, we kunnen daar niet over oordelen. Dat vind ik dan jammer, vooral omdat de commissie uitdrukkelijk die vragenlijst heeft goedgekeurd.

Prof. Peter Adriaenssens: Ja, maar de commissie gaf wel uitleg, en we hebben geen enkel slachtoffer gezien dat het wist, dat het mogelijk is los van de verjaringstermijn wel een procedure te voeren voor de morele schadevergoeding. Daar was de opdracht voor de commissie om dit te verduidelijken, net zoals wij bij de toeleiding naar Justitie ook niet konden bepalen wat daar inhoudelijk zou gebeuren, maar wel de toeleiding konden doen. Ik vind dat wij daarin wel de correcte informatie moesten geven, maar even alert moesten zijn om daar niet handelingen te gaan verrichten die even goed ons in vraag konden stellen.

Stefaan Van Hecke: Het gaat over de 60 dossiers: 15 naar Justitie en 45 niet. Ik vroeg u wat daar de criteria waren. U zei: van die 45 was een deel overleden en een deel hoogbejaard.

U sprak zonet over 75plus. Het criterium 'hoogbejaardheid' dat uw commissie hanteerde

was dus 75plus. Mag ik daaruit afleiden dat uw commissie van oordeel was dat van zodra een betrokken geestelijke de leeftijdsgrens van 75 jaar had bereikt hij eigenlijk niet meer naar Justitie moest worden doorverwezen?

Dat criterium van 75 jaar lijkt mij niet zo objectief. Kardinaal Léonard heeft onlangs ook zoiets gezegd. Vanwaar die keuze?

Prof. Peter Adriaenssens: De pensioenleeftijd in de Kerk is 75 jaar. Normaal gezien hebben ze boven die leeftijd geen functie meer. Dat is een eerste beveiligend element. Daar ging het ons in de eerste plaats om. Wij wilden zekerheid over de dossiers met een veiligheidsrisico. Het gaat er niet over of die al dan niet naar Justitie kon gaan. Dat was de vraag die wij met het slachtoffer bekeken. Die zouden naar Justitie gaan maar dat was niet de eerste urgentie. Dat was wel: waar zat het potentiële risico?

75plus betekent in principe dat ze op pensioen gaan, maar het is niet obligaat. Er zijn er die zich nog goed voelen en nog een taak willen opnemen. In die groep was het heel belangrijk om goed te bevragen: waar is die persoon op dit ogenblik? Is die nog actief? Woont die alleen?

Sommigen in die leeftijdscategorie waren nog actief in de jeugdbeweging, als proost en dergelijke. Dat maakte de ordening anders.

Stefaan Van Hecke: Ik vind het criterium van 75 jaar om een dossier al dan niet door te sturen, ongeacht of ze nog actief zijn of niet, vrij arbitrair.

Prof. Peter Adriaenssens: Daarin wil ik duidelijk zijn. Ik zeg niet dat ze niet werden doorgestuurd. Ik zeg dat wij er in die acht weken die dossiers hebben uitgehaald waar er gevaar was. Daarnaast waren er 100 of 150 dossiers waarin het slachtoffer vroeg om Justitie te informeren. Dat stond los van de leeftijd. Daar speelde dat geen rol.

Sophie De Wit: Nog een vraag ter verduidelijk. U gaf eigenlijk twee keer een ander antwoord op de vraag van de heer Landuyt. Ik had diezelfde vraag.

U zegt dat u voor een kleine vijftigtal priesters hebt geschreven: die zijn gevaarlijk. Zij moeten uit hun functie worden ontzet. Eerst antwoordde u dat de Kerk dat niet betwistte. Daarna zei u dat ze zijn afgezet. Zijn ze daadwerkelijk afgezet of heeft de Kerk daarover gewoon geen betwisting gevoerd? Of zijn ze daadwerkelijk uit hun functie gezet?

Hebt u daar weet van?

Prof. Peter Adriaenssens: Ze zijn uit functie gezet. Dat betekent dat die persoon geen enkele activiteit in de Kerk meer kan uitoefenen.

Er is nog een andere procedure en dat is dat men ook uit het priesterambt wordt gezet. Dat is iets waarover wij niet konden beslissen. Het dossier moet in principe naar Rome. De Kerk zet de persoon wel uit functie. Het uit het priesterambt zetten is iets dat zij verder moeten beslissen.

Sophie De Wit: Hebt u er zicht op of dat ook daadwerkelijk gebeurt?

Prof. Peter Adriaenssens: Neen, maar dat speelde zich in die laatste weken af.

Renaat Landuyt: Uit de functie is nog geen overplaatsing? Dat is nog iets anders.

Prof. Peter Adriaenssens: Dat is geen overplaatsing.

Marie-Christine Marghem: Pour ce qui concerne le dommage moral, vous estimiez que la Justice devait s'en occuper et qu'il ne fallait même pas penser, si les faits étaient reconnus, à une expertise amiable, entre l'abuseur et la victime, faite par l'un de vos confrères dont vous auriez proposé les noms en tant que personnes compétentes et qui auraient pu être choisis par les deux personnes d'accord de procéder de la sorte. Y a-t-il eu des demandes de dommages matériels? Des personnes sont-elles venues avec des justificatifs de médicaments ou de consultations auprès de psychiatres, psychologues ou généralistes? À ce moment-là, qu'avez-vous fait?

Prof. Peter Adriaenssens: Ik heb u gezegd dat er twee zijn geweest. Dat was in de laatste week. Wij hebben niets meer kunnen doen. Dat is de week dat alle activiteiten zijn gestopt. Wij zouden bemiddeling gedaan hebben, maar wij hebben dat niet kunnen doen.

La **présidente:** Professeur Adriaenssens, je tiens à vous remercier. Vous êtes déjà venu quatre heures en commission de la Justice et vous venez à nouveau de passer un long moment avec nous. C'était important pour les travaux de la commission, pour que nous puissions avancer et faire des propositions concrètes à l'ensemble des victimes. Le fait que vos travaux de commission se soient arrêtés après la perquisition montre combien il est important que la Justice prenne

aujourd'hui sa responsabilité tant au pénal qu'au civil. C'est ce que demandent de nombreuses victimes. À l'égard de celles-ci, nous devrions effectuer des démarches proactives plutôt que d'attendre leurs demandes.

La réunion publique de commission est levée à 19.05 heures.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 19.05 uur.